

Mums – 95: „LNS ir kā milzīgs kuģis...”

LNS svētku – 95 intervija ar LNS prezidentu Edgaru Vorslovu

Kādus galvenos darbus un jaunas lietas LNS izdevies paveikt iepriekšējos piecos gados pēc LNS 90 gadu jubilejas Brīvdabas muzejā?

Šajos piecos gados ir daudz kas paveikts – gan mazi, gan lieli darbi. Ar to, cik daudz esam paveikuši, katrs var pārlicināties, palasot šajos gados izdoto avīzi “Kopsoli” vai arī LNS mājaslapu. Visi darbi devuši labumu LNS kapacitātes stiprināšanai un līdz ar to arī nedzirdīgo kopienas labklājības vairošanai. Grūti jau nodalīt, kurš veikums ir svarīgāks, jo visi darbi jau ir vairāk vai mazāk nozīmīgi, tomēr akcentēšu šeit dažus no tiem, ko šajā periodā esam sekmīgi veikuši.

Kā pirmo atzīmēšu lielāko projektu LNS vēsturē „Klusuma pasaule”, kas ar sekmīgu realizāciju beidzās 2013. gada rudenī. Projekta aktivitātes veicināja daudzu LNS biedru un darbinieku izaugsmi, gan iekļaujoties pašās aktivitātēs, gan ņemot daļību projekta aktivitāšu realizācijā. Projekta realizācijas rezultātā tika izstrādāti daudz

un dažādi pakalpojumi, kuri lielākā vai mazākā mērā tiek nodrošināti arī pēc projekta noslēgšanās.

Par to, ka esam šo darbu veiksmīgi paveikuši, liecina arī Labklājības ministrijas atzinības raksts LNS par projekta īstenošanu un ieguldījumu vienlīdzīgu iespēju veicināšanā. Šī darba sekmīgā paveikšanā liels nopelns ir projekta idejas autoram un vadītājam Arnoldam Pavlina kungam.

Kā otro minēšu projektu „LNS – otrās mājas”, kas sekmīgi beidzās 2011. gada rudenī. Projekta realizācijas rezultātā uzcelti un atbilstoši aprīkoti divi Rehabilitācijas centri – Rīgā un Liepājā.

Mēs varam būt lepnī, ka iepriekšējā Eiropas struktūrfondu projektu periodā bijām vienīgā nevalstiskā organizācija, kas realizējusi “celtniecības projektu” un kuras projekts bija vienīgais, kuram netika konstatētas neatbilstības.

Kā trešo jāatzīmē valsts deleģēto uzdevumu sekmīgu veikšanu kopš 2010. gada, nodrošinot dzirdes invalīdiem sociālās rehabilitācijas, zīmju valodas tulka pakalpojumus un surdotehniskos palīgīdzekļus personām ar dzirdes traucējumiem.

Mēs esam viena no pirmajām nevalstiskajām organizācijām, kam valsts uzticējusi savu pienākumu veikšanu. Šajos gados esam pierādījuši, ka valsts institūcijas var uz mums paļauties, ka mums ir pietiekama kapacitāte, lai veiktu šo sarežģīto darbu, ka varam nemitīgi attīstīties uz augšu, lai izpildītu visas prasības, kuras nemitīgi tiek paaugstinātas.

Kā ceturto nosaukšu sekmīgo sadarbību ar lēmēvaru un izpildvaru likumdošanas un normatīvo aktu pilnveidē, lai panāktu ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām noteikto normu ieviešanu Latvijā.

Šī darba rezultātā nedzirdīgo kopienas locekļiem no 2011. gada septembra ir pieejams zīmju valodas tulka pakalpojums profesionālās izglītības ieguves procesā, un no 2013. gada janvāra zīmju valodas tulka pakalpojums saskarsmē līdz 120 stundām gadā. Ar šādu pieejamo zīmju valodas tulka pakalpojumu apjomu esam vienā no labākajām situācijām Eiropā. Izdevies panākt valsts apmaksāto surdotehnisko palīgīdzekļu saraksta papildināšanu un no 2015. gada janvāra nedzirdīgajiem pieejami jauni un mūsdienīgi tehniskie palīgīdzekļi.

Kā piekto atzīmēšu projekta „Nevalstiskajiem vieniem klusumā” sekmīgu realizāciju. Projekta ietvaros tika atvērta Centrs dažādu sociālo rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanai, kā arī uzsākta vēl nebijuša sociālās rehabilitācijas pakalpojuma sniegšana dzirdes invalīdiem – atbalsts dzemdībās un pēcdzemdību periodā māmiņām. Realizējot projektu, esam pierādījuši, ka tā sniegtie pakalpojumi ir nepieciešami nedzirdīgo kopienai un paši spējam tos kvalitatīvi nodrošināt. To ir novērtējusi Rīgas dome, kas piešķirusi finansējumu projekta laikā ieviesto pakalpojumu turpināšanai, un rezultātā ir izveidots LNS Rehabilitācijas centra Dienas centrs „Rītausma”.

Ar šiem pieciem darbiem uzskaitījumu beigšu – tie manā skatījumā ir nozīmīgākie nedzirdīgo kopienas un LNS kapacitātē paliekošākie darbi.

Tālāk lasiet nākamajā lpp.

Notikums: LTV7 būs Eirovīzija starptautiskajā zīmju valodā!

23. maijā LTV 7 pārraidīs starptautiskā Eirovīzijas dziesmu konkursa finālu ar tulkojumu starptau-

tiskajā zīmju valodā Tas ir nebijis gadījums Eirovīzijas vēsturē!

Dziesmu tulkojumu starptautiskajās zīmēs nodrošinās 7 pasaules labākie starptautisko zīmju pratēji.

LNS prezidents **Edgars Vorslovs** augstu novērtē Latvijas Televīzijas pozitīvo attieksmi pret nedzirdīgiem skatītājiem: „Šoreiz mēs varam būt lepnī,

ka Latvija ir līdzvērtīga citām Eiropas valstīm informācijas pieejamībā.”

Eirovīzijas konkurss šogad notiks 60. reizi – Austrijā. **Tiešraide sāksies pl. 22** un ilgs līdz pusdiviem naktī. Piedalīsies 40 valstis, un no Latvijas startēs dziedātāja Aminata.

Inese Immure, LNS valdes locekle

Sākums 1. lpp. **Mums – 95: „LNS ir kā milzīgs kuģis...”**

Kā šajos piecos gados mainījusies LNS un tās biedru situācija? Vai, pēc jūsu domām, nedzirdīgajiem dzīve kļuvusi labāka? Kas ir uzlabojies, kas pasliktinājies?

Katram jau ir savas vērtības, pēc kā viņš mēra savu labklājību, – vienam pietiek ar mazumiņu, lai uzskatītu, ka dzīve kļuvusi labāka, citam nekad nav pietiekami.

Uzskatu, ka šajos piecos gados nedzirdīgo kopienas dzīve kļuvusi labāka. Tās nodrošināšanā savu artavu devuši arī LNS paveiktie lielākie un mazākie darbi. Pirms 95 gadiem Latvijā aktīvākie nedzirdīgie nolēma dibināt savu organizāciju, lai iestātos par savām tiesībām, lai panāktu labākus dzīves apstākļus savas kopienas locekļiem.

Šis darbs tiek turpināts arī šobrīd, un apstākļi no gada uz gadu uzlabojas. Pēdējos gados **mainās politiķu skatījums** uz invalīdiem – viņus vairs neuzskata par slimniekiem vai nespējīgiem,

bet gan par personām ar konkrētām vajadzībām, kuriem nepieciešami konkrēti atbalsta pakalpojumi, kas palīdz viņiem iekļauties sabiedrībā un būt patstāvīgiem.

Lielu darbu nedzirdīgo kopienas labklājības uzlabošanā paveikušas arī **starptautiskās nedzirdīgo organizācijas**, kuru sastāvā ir arī LNS, – Pasaules Nedzirdīgo federācija (WFD) un Eiropas Nedzirdīgo savienība (EUD), kas aktīvi darbojas savos līmeņos, lai panāktu ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti noteikto cilvēktiesību modeli attiecībā uz nedzirdīgo kopienām.

Tas viss liecina, ka mūsu dzīve ir kļuvusi labāka. Vienam tā ir vairāk pamanāma, citam mazāk, bet daudz kas atkarīgs arī no mūsu pašu aktivitātes. Labāk nesēdēsim un negaidīsim, kad kāds cits mūsu vietā ko izdarīs, bet paši ķersimies pie darba un izdarīsim, tad arī ne tikai paša, bet arī blakus esošo dzīve kļūs labāka.

Jūsu vērojums – vai laikam līdzī mainījušies arī mūsu cilvēki, prasības,

vajadzības un ieguldījums LNS labā?

Kā jau iepriekš minēju, katram ir savas vērtības, līdz ar to arī prasības un vajadzības. Sasniedzot noteiktu labklājības līmeni, mainās arī šīs vērtības un pieaug vajadzības. Mēs esam sabiedrības neliela daļa, kura nemitīgi attīstās, tiek izgudrotas arvien jaunas tehnoloģijas un pakalpojumi, kas padara mūsu dzīvi labāku. Protams, šajā attīstības ciklā ir gan kritumi, gan kāpumi. Šajā attīstības ciklā pieaug arī nedzirdīgo kopienas locekļu vajadzības, bet katrs mēs esam personība, un katram no mums šīs vajadzības ir dažādas, tāpat kā katra zināšanas, spējas un aktivitāte, sniedzot savu ieguldījumu LNS attīstībā.

Projekta "Klusuma pasaule" radošā komanda noslēguma pasākumā (2013, Rītausmā)

Kādas jūs redzat LNS attīstības perspektīvas? Kas būtu darāms kā svarīgākais, lai LNS godam varētu sagaidīt savu simtgadi?

LNS ir nemitīgā attīstībā, bet, kā jau teicu, mēs esam sabiedrības daļa, kura attīstās pēc noteikta cikla. Mūsu kopienas locekļiem ir **visas iespējas** sevi attīstīt, kļūt izglītotākiem, informētākiem un līdz ar to arī stiprākiem. Attīstoties katram LNS biedram individuāli, arī LNS attīstīsies.

LNS ir liela materiāli tehniskā bāze, uz kuru balstīt savu darbību, no šīs bāzes sekmīgas izmantošanas lielā mērā atkarīga arī LNS attīstība. Lai šo darbu varētu sekmīgi veikt, ir nepieciešama zināma LNS kapacitāte, kuras celšana ir atkarīga no mums pašiem.

Par svarīgāko uzskatu darbu ar likumdevēju un izpildvaru visos tās līmeņos, sākot ar pagastu un beidzot ar valdību, lai panāktu ANO Konvencijā noteiktā cilvēktiesību modeļa ieviešanu arī Latvijā.

Kāds jūsu dzīvē bijis to gandrīz divu gadu laiks, ko jau esat aizvadījis kā LNS prezidents? Ar kādām domām sagaidāt LNS svētkus?

Šis laiks prezidenta amatā aizskrējis nemanot. Darbu ir bijis un arī ir tik daudz, ka nav bijis laika skatīt nostrādāto laiku un paveiktos darbus. Kā jau katrā darbā ir bijuši gan kņeņki, gan gandarījums par paveikto.

LNS ir kā milzīgs kuģis, kas peld okeānā un šī kuģa sekmīgs kurss ir atkarīgs ne tikai no kapteiņa, bet arī visas komandas saskaņota darba. Šis ir darbs ar lielu atbildību, kas man liek nemitīgi attīstīties, pilnveidot sevi, jo no kapteiņa kompetences atkarīgs tas, cik sekmīgi kuģis pārvarēs ceļā sastaptās vētras.

Šajā svētku laikā es atceros tos nedzirdīgo kopienas ļaudis, kas mani atbalstījuši, iedrošinājuši, snieguši savu padomu un veicinājuši manu izaugsmi. Jūtu atbildību to paaudžu priekšā, kas

likuši pamatus un daudzus gados pamazām uzbūvējuši un uzlabojuši mūsu mājas – LNS. Man ir gandarījums par katru mūsu kopienas biedra sniegumu un reizē arī lepnums par LNS, kuru man ar savu komandu ir tas gods šobrīd vadīt.

Ko jūs gribētu novēlēt savai nedzirdīgo tautai šajos LNS svētkos?

Šajā svētku reizē nedzirdīgo kopienām aicinu **atcerēties un godināt** tos mūsu biedrus, atbalstītājus un citus labvēļus, kas devuši savu artavu tam, ka šos gadu desmitus mūsu organizācija sekmīgi darbojas, nemainīgi iestājoties par to, lai vairotos nedzirdīgo kopienas biedru labklājība.

Nedzirdīgo kopienai novēlu, lai katrs tās loceklis kļūtu stiprāks, vārda „stiprs” visās nozīmēs. No tā, cik stipri mēs būsim katrs atsevišķi, tik stipras būs mūsu reģionālās biedrības un līdz ar to arī visa savienība. Mēs daudz ko varam paveikt, ja kopējā darbā katrs pieliksim savu „stipro roku”. ▲

**Jautāja: Ilze Kopmane
Foto: no Kopsolī arhīva**

LNS vadības kalendārs

LNS prezidents EDGARS VORSLOVS

Visu aprīļa un maija mēnesi uzturēja regulārus kontaktus ar Eiropas Nedzirdīgo savienības (EUD) biroju Briselē, lai saskaņotu ar EUD semināra un Ģenerālās asamblejas organizēšanu Latvijā 14.-17. maijā.

17. aprīlī kopā ar SIA „LNS Surdotehniskās palīdzības centrs” valdes priekšsēdētāju A. Pavlinu tikās ar Labklājības ministrijas (LM) Sociālo pakalpojumu departamenta pārstāvēm, lai diskutētu par izveidojušos situāciju pievienotās vērtības nodokļa (PVN) likmes piemērošanā tehniskajiem palīgīdzekļiem. Šobrīd ne visos gadījumos var piemērot samazināto PVN likmi.

18. – 19. aprīlī kopā ar Informācijas nodaļas darbinieku Z. Unguru apmeklēja Kuldīgas, Ventpils un Liepājas reģionālās biedrības, kur piedalījās šo biedrību kopsapulcēs. Kopsapulču laikā atbildēja uz biedru uzdotajiem jautājumiem un sniedza savu vērtējumu par biedrību darbu.

22. aprīlī vadīja LNS valdes sēdes norisi. Valdes sēdē tika izskatīti un apstiprināti LNS kapitālsabiedrību 2014. gada pārskati, izlemts par kapitālsabiedrību peļņas sadali un kapitālsabiedrību valžu locekļu prēmēšanu par 2014. gada darba rezultātiem.

Vadīja iepirkumu komisijas sēdi, kuras laikā izskatīti pretendenti piedāvājumi iepirkumam “Individuālo auss ieliktnu izgatavošanas materiālu piegāde” un izraudzīts pretendents, kurš piegādās minētos materiālus SIA “LNS Surdotehniskās palīdzības centrs”.

27. aprīlī un 5. maijā vadīja iepirkumu komisijas sēdi, kuras laikā izskatīti iesniegtie piedāvājumi pakalpojumu sniegšanai projektā „Aktīvi nākotnei”. Tika izvēlēti pretendenti, kas nodrošinās telpas, aprīkojumu un ēdināšanu šī projekta ietvaros organizētajā LNS un EUD seminārā 14. – 16. maijā.

29. aprīlī un 8. maijā vadīja LNS un EUD rīkotā semināra nodrošināšanas darba grupas

sēdi. Sēdes laikā tika apspriesti sagatavošanās darbi semināra norisei. Pasākums ir liels un nopietns, tāpēc arī darbu daudz, lai sekmīgi nodrošinātu norisi, darbos tiek iesaistīti ne tikai LNS darbinieki, bet arī brīvprātīgie.

8. maijā vadīja ikmēneša valsts deleģēto uzdevumu izpildes sapulci, kurā piedalījās LNS vadība, LNS Rehabilitācijas centra un LNS Surdotehniskās palīdzības centra vadība. Sapulces laikā tika analizēts 2015. gada aprīļa mēneša darbs, kā arī apspriests darbs turpmākajiem 2015. gada mēnešiem, lai nodrošinātu valsts deleģēto uzdevumu veikšanu.

9. – 10. maijā apmeklēja Pļaviņu, Rēzeknes un Daugavpils reģionālās biedrības, kur piedalījās šo biedrību konferencēs. Konferenču laikā atbildēja uz biedru uzdotajiem jautājumiem un sniedza savu vērtējumu par biedrību darbu.

11. – 12. maijā piedalījās LM organizētajā Augsta līmeņa tikšanās par invaliditātes jautājumiem. Šī tikšanās tika organizēta Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības (ES) Padomē pasākumu ietvaros. Tikšanās laikā analizēja invaliditātes jomā sasniegto kopš 2011. gada, kad ES pievienojās ANO Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām.

Tikšanās ietvaros notika konference, kurā piedalījās apuveni 140 dalībnieku – ES dalībvalstu ministri un augsta līmeņa amatpersonas, pārstāvji no Eiropas Komisijas, citām ES institūcijām un Eiropas Padomes, nevalstisko organizāciju pārstāvji un eksperti invaliditātes jautājumos. Konferencē analizēja dalībvalstu īstenotos pasākumus, kas vērsti uz to, lai cilvēkiem ar invaliditāti nodrošinātu līdzvērtīgas iespējas saskaņā ar ANO Konvencijā noteikto cilvēktiesību modeli.

Īpaša uzmanība konferencēs sesijās bija veltīta bērnu ar invaliditāti situācijai, lai analizētu esošos šķēršļus un sniegtu priekšlikumus attiecībā uz iekļaujošas izglītības veicināšanu un piemērotas profesijas apgūšanu. ▲

Gatavo fotoizstādi un īsfilmas

2015. gada martā Latvijas Nedzirdīgo savienība (LNS) uzsāka realizēt projektu „Mūsu Rīga klusumā”. Projektā tiek sniegts atbalsts radošām brīvā laika aktivitātēm 80 nedzirdīgiem cilvēkiem – to skaitā arī jauniešiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem.

Projektā radīta atbalstoša vide, kurā vienlaicīgi iespējams iegūt sākotnējās prasmes video un foto sižetu veidošanā un aprakstu sagatavošanā, lai pilnveidotu zināšanas par Rīgu, prasmi darbā ar informāciju un prasmi prezentēt paveikto.

Pašreiz jau noslēgušās divas projekta aktivitātes. Vienā no tām dalībniekiem bija iespēja mācīties fotografēt, dokumentējot mūsdienu dzīvi Rīgā kā kultūras, vēstures, arhitektūras liecību bagātā Eiropas pilsētā.

Projekta dalībnieki apguvuši prasmi tvert laika plūsmu fotogrāfijās, un nedzirdīgie cilvēki, kuri uztver pasauli nevis skaņās, bet krāsās, parādīs savu redzējumu fotogrāfiju izstādē par Rīgas parkiem, baznīcām, ielās esošiem cilvēkiem tieši no šāda sava skatupunkta.

Šīs fotogrāfiju izstādes „Mans stāsts par Rīgu” atklāšana notiks **2015. gada 16. maijā pl.10 Rīgā, Kandavas ielā 27, kultūras centrā „Rītausma”**. Pasākums notiks latviešu zīmju valodā.

Šajā dienā risināsies arī diskusijas par brīvā laika pavadīšanas iespējām

Rīgā, kurās projekta dalībnieki dalīsies pieredzē un problēmās par veselīga dzīvesveida un sporta nodarbību, kultūras, sabiedrisko atpūtas un izglītojošo, radošo pasākumu iespējām nedzirdīgiem Rīgā.

Šie jautājumi ir aktuāli, jo nedzirdīgie

cilvēki nevar pilnvērtīgi apmeklēt teātri, koncertus un pasākumus tikai viena iemesla dēļ – skaņu pasaule tiem ir dabas liegta, tāpēc atbalsts sabiedriskās vides pieejamībā ir būtisks.

Diskusiju dalībniekiem būs iespēja iepazīties ar projektā notikušās studijas „Īsfilmu darbnīca” laikā izveidotām dokumentālām īsfilām, kurās zīmju valodā stāstīts par sabiedrisko dzīvi Rīgā.

Projekta ieviešana sekme labu tradīciju veidošanas nedzirdīgo kopienā brīvā laika lietderīgā pavadīšanā.

Projektu finansē Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments 2015. gada budžeta programmas 16.09.00 „Sabiedrības integrācijas programma” ietvaros, piešķirot 4252.00 eiro (92.39%), bet LNS līdzfinansējums ir 350 eiro (7.61%) no kopējām izmaksām. ▲

**Sagatavoja: LNS Iepirkumu un projektu nodaļa
Foto: Anita Grahoļska**

Rīgas biedrībai – 95: Tapšanas un attīstības ceļš

Par nedzirdīgo biedrības nodibināšanu Rīgas nedzirdīgie sāka interesēties jau 1918. gadā. Šai nolūkā viņi sanāca kādā dzīvoklī Tallinas ielā 50 (vai 52). Taču to bija uzzinājusi policija, kas nedzirdīgajiem turpmāk noliedza bez atļaujas pulcēties. Bez naudas līdzekļiem un jo sevišķi bez tulka viņi daudz neko nevarēja panākt.

Pēc tam nedzirdīgie rīdzinieki sanāca kādā dzīvoklī Ģertrūdes ielā 39, bet arī no turienes viņus padzina, jo neatradās neviena ievērojamāka persona, kas viņus aizstāvētu un palīdzētu kārtot viņu lietas. Nācās pāriet uz citām telpām – Marijas ielā 55. Bija izmisums, jo no tiem nedzirdīgajiem, kas pulcējās, nevarēja savākt tik daudz naudas, lai varētu uzsākt biedrības dibināšanu. Toreiz visur vajadzēja naudu un valsts nedzirdīgos neatbalstīja.

Beidzot – ar lielām grūtībām

... tika atrastas piemērotas telpas Vecrīgā, Kalēju ielā, un tā 1920. gada 19. maijā varēja reģistrēt pirmo nedzirdīgo organizāciju Latvijā – Rīgas Kurlmēmo biedrību. Par biedrības priekšsēdētāju ievēlēja Persiju fon Hakenū, kurš pamatizglītību bija ieguvis Rīgas Kurlmēmo skolā un pēc profesijas bija zobu tehniķis.

Biedrības pirmie soļi bija ļoti grūti. Nauda, kas bija nepieciešama biedrības darbībai, tika lūgta no bagātākajiem biedriem un arī no svešiem līdzjūtīgākiem cilvēkiem. Biedri gājuši arī pa dzīvokļiem, lūdzot ziedojumus.

Nosaukumi mainījās vairākkārtīgi

1929. gada 23. janvārī Rīgas Kurlmēmo biedrība tika pārdēvēta par Rīgas Kurlmēmo biedrību „Immanuel”, lai to nesajauktu ar otru organizāciju „Vispārīgā kurlmēmo biedrība Rīgā”, kas reģistrēta 1928. gada 25. jūlijā. 1930. gadā „Immanuel” bija 115 biedru.

„Immanuel” pastāvēja līdz 1936. gada 17. martam, jo tā apvienojās ar Vispārīgo kurlmēmo biedrību Rīgā un sāka darboties zem nosaukuma „Rīgas Nedzirdīgo biedrība”, kas gadu vēlāk – 1937. gada 6. jūlijā – kopā ar biedrību „Nedzirdīgo sports” izveidoja „Latvijas

Nedzirdīgo biedrību”.

2. pasaules karš daļēji pārtrauca nedzirdīgo biedrību darbību. Vācu okupācijas laikā biedrības, izņemot sporta, bija aizliegtas, tāpēc tika atjaunota biedrība „Nedzirdīgo sports” – zem šī vārda kopā turējās Rīgas nedzirdīgie biedri (darbojās Šķūņu ielā 19).

Pēckara gados aug biedru skaits

1945. gada 18. maijā tika izveidota Latvijas (vēlāk Latvijas PSR) Kurlmēmo biedrība. Interesanti, ka padomju laikos vārdu „kurlmēmo” ik pa laikam nomainīja uz „nedzirdīgo” un atpakaļ. Pirmajos pēckara gados visi Latvijā dzīvojošie nedzirdīgie biedri bija Latvijas Nedzirdīgo biedrības (LNB) Centrālās valdes uzskaitē. Kad biedru skaits jau pārsniedza 600, LNB sāka veidot nodaļas vairākās Latvijas pilsētās.

Maskuballe Vecgadā Rīgas biedrībā „Immanuel” (1928 – 1929)

Rīgas nodaļa darbu uzsāka 1949. gada 29. maijā, un tā darbojās turpat Šķūņu ielā 19. Par jaunizveidotās nodaļas priekšsēdētāju ievēlēja Georgu Poršu (1949 – 1951). Viņa pienākumi bija jauno biedru uzņemšana un biedru maksas iekasēšana.

1951. gadā nodaļas vadības darbu uzņēmās Jānis Bariss. Kopš 1951. gada 15. maija visi (ap 350) nodaļas biedri no Centrālās valdes uzskaites pārgāja Rīgas nodaļas uzskaitē. 1952. gadā nodibināja Rīgas Valsts kurlmēmo skolas pirmorganizāciju – pirmo Rīgas nodaļu. No 1954. gada Rīgas nodaļa sāka darboties Jāņa sētā 5.

1957. gadā par nodaļas priekšsēdētāju ievēlēja Ansi Smonu. Viņš aktīvi iestājās par nedzirdīgo biedru izglītības līmeņa celšanu un aktīvi iesaistīja biedrus dažādos sporta pasākumos. 1957.

gadā Rīgas nodaļā jau bija 585 biedri. Neskatoties uz to, ka A. Smona darba stils un pretimnākšana ieguva lielu popularitāti nedzirdīgo biedru vidū, LNB vadība nolēma likvidēt Rīgas nodaļu ar visiem darbiniekiem, lai gan pēc pāris mēnešiem to atjaunoja.

No 1962. gada LNB vadība Rīgas nodaļas vadīšanu uzticēja toreizējai Rīgas kluba vadītājai Monikai Rublovskai (Caicai). (Rīgas klubs bija Rīgas nodaļai pakļauta struktūrvienība un nodarbojās ar sabiedriskās dzīves organizēšanu.) Viņa par nodaļas priekšsēdētāju strādāja līdz 1968. gadam, pēc tam no 1978. līdz 1980. gadam.

Attīstās kultūras un sporta dzīve

Rīgas nodaļas biedriem kultūras un sporta pasākumi tika organizēti nodaļas klubā pa vakariem, jo dienā telpas aizņēma biedrības Centrālās valdes un kluba administrācija. Šis laika posms iezīmējās ar augstu biedru aktivitāti.

Turpināja darboties drāmas ansamblis (nodibināts 1944), deju kolektīvs (1951), kuri guvuši lielu popularitāti ne tikai nedzirdīgo, bet arī dzirdīgo skatītāju vidū. 1959. gadā notika pirmā lielākā Rīgas biedrības pašdarbnieku turneja ārpus Latvijas (Maskava – Kijeva – Minska). 1961. gadā pirmo reizi noorganizēts vakars nedzirdīgiem jaunlaulātajiem, ģimeņu vakars, „Zelta briedumā”, kurā godināja vecākos biedrus.

Savukārt Rīgas biedri – sportisti kārtslēcējs Zigismunds Žohovskis un šoļotājs Edgars Beigarts – no pasaules nedzirdīgo olimpiskajām spēlēm (1961) atveda visa kaluma medaļas. Vēlāk medaļas ieguva arī sprinteris Nikolajs Damberts (1969), peldētāja Renāte Mažaika (1977) un galda tenisiste Indra Ozoliņa (1989).

1968. – 1970. gadā nodaļu vadīja Eiženija Porša. Viņas laikā nodaļā uzņēma tūkstošo LNB biedru un nodibināja teritoriālās pirmorganizācijas (tagad – grupas) visos 6 Rīgas pilsētas rajonos un Jūrmalā.

No 1969. gada kultūras un sporta dzīvi Rīgas nodaļas biedriem organizēja uzceltajā kultūras namā „Rītausma”, kas arī atšķīra Rīgas nodaļas darba stilu

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

no citām Latvijas Nedzirdīgo biedrības nodaļām – kā struktūrvienība tika likvidēts LNB Rīgas klubs.

1970. gadā par nodaļas priekšsēdētāju ievēlēja **Eleonoru Stepaņuku**, kura bija šajā amatā līdz **1978. gadam**. Rīgas biedriem kultūras namā „Rītausma” bija iespēja apmeklēt kursus un pulciņus, interešu klubus, dažādus sarīkojumus, tematiskos un atpūtas vakarus. Tajā laikā attīstījās melodeklamācijas žanrs un tika izveidota estrādes deju trupa. Rīgas nodaļas darbs tika organizēts „Rītausmas” telpās, Kandavas ielā 27.

Daudz pirmorganizāciju

No **1980. līdz 1983. gadam** nodaļas darbu vadīja **Edgars Bergmanis**. 1982. gadā tika apmainītas LNB biedra kartes pret jaunām. Uz 1983. gada 1. janvāri Rīgas nodaļā bija 1292 biedri, kas apvienoti 31 pirmorganizācijā: **darbavietu** – ražošanas apvienību „Rīgas apgērbs”, „Sadarbs”, „Latvija”, „Rīgas Apavi”, „1. Maijs”, „Sarkanais kvadrāts”, „Māra”, „Rīga”, „Latvijas stikls”; Rīgas Mācību-ražošanas uzņēmuma, tekstilkombināta „Saule”, Rīgas Mēbeļu kombināta, Rīgas Kokapstrādes, Rīgas Vagonbūves, Rīgas Apgaismes tehnikas un Rīgas Ķīmiskās mašīnbūves rūpnīcas; LNB Centrālās valdes, LNB kultūras nama „Rītausma”, Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskolas, Rīgas Raiņa 8. vakara/maiņu vidusskolas, 16. profesionāli tehniskās skolas; **pēc dzīvesvietas** – Rīgas pilsētas rajonu: Maskavas, Proletāriešu, Ļeņingradas, Ļeņina, Oktobra, Kirova; citu rajonu – Rīgas, Jelgavas, Tukuma un Jūrmalas pirmorganizācija.

Tolaik nodaļas valdes galvenie darba uzdevumi bija jauno biedru uzņemšana, ceļazīmju sadale uz sanatorijām un atpūtas namiem, pabalstu piešķiršana,

ienākušo sūdzību un priekšlikumu izskatīšana, aktīvistu prēmēšana svētkos, ekskursiju organizēšana ārpus Latvijas, pirmorganizāciju vadīšana, to veikumu novērtēšana un analizēšana.

Visilgāk Rīgas nodaļu vadīja **Maruta Piterniece (1983–2003; 2005–2007)**. 1984. gadā nodaļā bija 1330 biedru (31 pirmorganizācijā), kas ir ap 60% no visas Latvijas Nedzirdīgo biedrības biedru skaita. Uz 1988. gada 1. janvāri jau bija 1486 biedri.

1984. gadā fizikultūras kolektīvs „Rītausma” nonāca Rīgas nodaļas pārziņā, un tai tika uzlikts pienākums rūpēties arī par biedru fizisko aktivitāti un sportu. Pēc tam sporta jomu pārņēma Latvijas Nedzirdīgo sporta federācija (1990).

Attīstība turpinās

No 1993. gada Rīgas nodaļa pārdēvēta par **LNS Rīgas reģionālo biedrību**. Šajā periodā Rīgas nodaļu pārceļ atpakaļ uz Jāņa sētu 5, bet kopš 2001. gada tā savus biedrus pieņem Elvīras ielā 19.

1999. gadā Rīgas biedrība panāca, ka Rīgas Dome sāk piešķirt dzirdes invalīdiem braukšanas atlaides Rīgas sabiedriskajā transportā.

No 2002. gada Rīgas biedri sāka izmantot valsts apmaksātos sociālās rehabilitācijas, to skaitā zīmju valodas tulka pakalpojumus.

Pēc M. Piternieces biedrību vadīja **Edgars Vorslovs (2003 – 2005)** un **Vita Kamare (2007 – 2009)**. Līdz 2003. gada 31. martam biedrībai bija savs konts bankā un savs grāmatvedis. Pēc tam LNS pieņēma lēmumu par centralizētās grāmatvedības izveidi.

Uzplaukuma periods

No **2009. gada** Rīgas biedrības vadība uzticēta **Mārai Lasmanei**. Šis laiks

sakrita ar LNS vēsturē vislielākā projekta „Klusuma pasaule” (2009 – 2013) realizāciju. Biedri aktīvi iesaistījās M. Lasmanes vadītajās aktivitātēs, kas tika īstenotas šajā projektā. Tieši M. Lasmanes laikā uzplauka pēc neatkarības atjaunošanas nedaudz apsīkušī sabiedriskā dzīve „Rītausmā”, un viņai nekad nav trūcis iedvesmas organizēt daudzveidīgus tematiskus un atpūtas pasākumus arī ārpus „Rītausmas” telpām. Īpaši tika aktivizēta nedzirdīgo kultūras dzīve Jelgavas un Tukuma grupā.

Uz 2015. gada 1. janvāri **LNS Rīgas reģionālajā biedrībā bija 1093 biedru**, kas apvienoti 13 biedrības grupās: Zemgales priekšpilsētas – grupas vadītājs **Juris Grundulis**, Kurzemes – **Vita Kamare**, Latgales – **M. Lasmane**, Vidzemes – **Guna Priede**, Ziemeļu – **Karmena Ikauniece**, Rīgas rajona – **Inguna Krama**, Jūrmalas – **Ieva Leiškalne**, Tukuma – **Aivars Kronbergs**, Jelgavas – **Anita Grahoļska**, Rīgas Raiņa 8. vakara (maiņu) vidusskolas – **Inese Immure**, mākslinieku kopas „Cerība” – **Santa Kesenfelde**, LNS grupas „Baltā māja” – **Lilita Janševska**, grupas „Tilts” cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem – **Zigmārs Ungurs**. ▲

*Sagatavoja: Inese Immure
Foto: no LNS muzeja un
Rīgas biedrības arhīva*

Raksta sagatavošanā izmantots Rūdolfa Bražuna, viena no biedrības pamatlicējiem, atmiņu stāstījums, Georga Porša sagatavotais ziņojums LNB Rīgas nodaļas jubilejas pasākumam 1984. gadā un viņa publikācijas „Pirmsākumi” (publicētas „Kopsolī” 1993. gadā), kādreizējās LNS muzeja vadītājas Regīnas Rizikas un Anša Smona rīcībā esošie materiāli, Latvijas Valsts arhīva mājaslapa.

Gadumijas slavenību balle Rītausmā (2014/2015)

Gaidot pārmaiņas

Rīgas RB šogad atzīmēs savu 95 gadu jubileju. Šajās svētku noskaņās Kopsolī aicināja uz plašāku interviju biedrības priekšsēdētāju Māru Lasmani, kura jau sešus gadus vada biedrību, bet pirms tam 20 gadus darbojās Rīgas RB valdē.

līdz šodienai esmu arī Latgales grupas priekšsēdētāja.

Kad sāki vadīt Rīgas biedrību?

2009. gadā mani ievēlēja par LNS Rīgas RB priekšsēdētāju. Un šajā gadā sākās arī lielais projekts „Klusuma pasaule”. Šī projekta vadītājs Arnolds Pavlins mani aicināja organizēt projekta pasākumus Jelgavas un Tukuma grupās. Tā nu es pēdējā brīdī ielēcu šai vilcienā, pēdējā brīdī ātrumā sastādīju pasākumu plānus pieciem gadiem, pat nezinot, vai spēšu tos noorganizēt visās trijās vietās: Rīgā, Tukumā un Jelgavā.

Kad sākas projekts, pirmajā nedēļā traki strādāju – pat naktīs, neizturēju, raudāju. Jau pēc nedēļas aizgāju pie Pavlina, gaidīju pie viņa kabineta, gribēju pateikt, ka vairs neizturēšu. Tad pienāca Ilze Rože, jautāja, kas ar mani notiek, un es pastāstīju. Viņa pateica, ka atpakaļceļā nav, jāstrādā līdz galam... Tad sapratu, ka nevajadzētu apgrūtināt Pavlinu, nolēmu, ka strādāšu līdz galam. Bija visādas problēmas, biedri jau sāka pierast, ka viss bez maksas. Pensionāriem nebija iespējams piedalīties projekta

No kura laika tu aktīvi darbojies Latvijas Nedzirdīgo savienībā? Kāds bija sākums?

Varu teikt tā, ka esmu dzimusi un augusi Nedzirdīgo savienībā... Bērībā ar tēvu bieži apmeklēju Alūksnes biedrības pasākumus, tēvs bija Balvu grupas priekšsēdētājs. Kad mācījos Rēzeknes Nedzirdīgo bērnu internātskolā, mani uz pasākumiem Rēzeknes RB veda krustmāte. Pie mums laukos bieži viesojās tēva draugi, vienmēr spraucos iekšā pieaugušo sarunās.

Paģāja laiks, izaugu, un 1993. gadā mani ievēlēja par Rīgas RB Jelgavas grupas priekšsēdētāju – toreiz jelgavniekiem nebija kur pulcēties, tāpēc uzņēmu viņus savās mājās. Kad 1995. gadā mani ievēlēja Rīgas RB valdē, vairs nevarēju uzņemties divus tik atbildīgus amatus un no Jelgavas grupas priekšsēdētājas kļuva par vietnieci. Pārgāju dzīvot uz Rīgu tajā pašā gadā un no tā laika līdz šodienai esmu iedzīvojusies, var teikt, iesakņojusies Rīgas RB valdes darbā.

Pirmā Rīgas RB priekšsēdētāja, kuras vadībā es valdē strādāju, bija Maruta Pīterniece, pēc tam viņu nomainīja Edgars Vorslovs, bet es kļuva par viņa vietnieci. Pēc četriem gadiem par Rīgas RB priekšsēdētāju kļuva Vīta Kamare un es atkal biju viņas vietniece.

Paralēli strādāju bērnodrāzā un mācījos augstskolā bez tulka, bez datora. Stundām sēdēju bibliotēkās, vācu materiālus, rakstīju ar roku kursa darbus. Tomēr augstskolu pabeidzu!

No 1997. gada līdz 2009. gadam biju Rīgas RB Latgales grupas biroja locekle, manas darbaudzinātājas bija Veronika Cvetkova un Maruta Pīterniece. Viņas mani pieradināja pie kārtības un disciplīnas. Pateicoties viņām, no 2009. gada

Jelgavnieki – pirmo reizi festivālā

pasākumos, tomēr piedāvāju piedalīties visiem, kas vēlas.

Man bija prieks, ka mans darbs nebija veltīgs, viss mainījās uz labo pusi. Cīnījos, lai Jelgavas grupai būtu sava telpa, kur pulcēties. Tagad ir kur pulcēties, telpas iedeva bez maksas.

Arī Tukuma grupas telpas atradās dzīvojamās mājas pagrabā, visādas ķibeles tur bijušas: kanalizācijas plūdi, mēsli smakoja, nebija iespējams elpot. Aizgāju uz Tukuma novada Domi, lūdzu, lai biedriem būtu normāla vieta, kur pulcēties. Tas deva rezultātu – telpas bez maksas uz 25 gadiem.

Vai jūsu biedrībā cilvēki mainījušies, teiksim, kādi viņi bija pirms 10 gadiem, kādi ir tagad? Kad bija vieglāk strādāt: pirms 10 gadiem vai tagad?

Ja salīdzina mūsu cilvēkus šodien un pirms desmit gadiem, jāatzīst, ka ir gan mainījušies, palikuši gudrāki, daudz interesantāki, aktīvāki. Šodien vispār mūsu cilvēkiem ir lielākas iespējas.

Pēc lielā projekta, kurā viss bija pieejams bez maksas, nācās grūti pieradināt, ka tagad par visu jāmaksā, piemēram, par ekskursijām, par izstāžu apmeklējumiem un daudz ko citu. Priecājos, ka biedri tomēr labprāt gaida kādu ekskursiju, kaut arī pašiem jāmaksā. Ar laiku visi pieradīs.

Ar Rīgas RB grupām man kā priekšsēdētājam sākumā bija grūti, tās gaidīja, ka visu organizēs biedrības valde, priekšsēdētāja. Tad organizējām grupu seminārus, kuros kopā risinājām problēmas, pārrunājām organizatorisko darbu, notika arī psiholoģijas lekcijas.

Tagad grupas ir mainījušas, kļuvušas aktīvākas, sāk pašas organizēt dažādus pasākumus, ekskursijas. Tās arī palīdz saviem biedriem un ziņo mums par tiem, kuriem ir problēmas, tad mēs palīdzam, reizēm sadarbojoties ar Rehabilitācijas centru.

Visa mana dzīve ir Rīgas biedrībā, strādāju arī brīvdienās.

Kurus pasākumus bija visgrūtāk noorganizēt?

Man vispār patīk organizēt pasākumus, bet grūti organizēt lielo pasākumu „Zelta briedums”, tas ir ļoti atbildīgs pasākums – jādomā par jubilāriem un viņu viesiem, lai viņiem būtu patīkami, paliktu labā atmiņā. Mums izdevās arī veiksmīgi noorganizēt festivālu Tukumā, pats galvenais bija labā sadarbība ar Tukuma

novada Domi. Notika arī ekskursijas ārpus Latvijas, pasākumi bērniem.

Kuri no tevis organizētajiem Rīgas RB pasākumiem tev visvairāk palikuši atmiņā?

Man ļoti spilgti palicis atmiņā Tukuma grupas 55 gadu jubilejas pasākums, kas tika skaisti nosvinēts viesu namā. Ilgi pierunāju Marutu aizbraukt uz šo jubileju, jo viņa tukumniekiem ilgu gadu bija kā otrā māte. Paši tukumnieki neko nenojauta. Atvedu Marutu slepus un noslēpu slēgtā istabā, nevienam nezinot. Tad apsveikuma brīdī pateicu tukumniekiem, ka Maruta uz šo jubileju nevarēja

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

ierasties un lūdza nodot tukumniekiem mazu dāvanu, aizskrēju it kā pēc dāvanas un atvedu isto Marutu, visi bija šokā un prieka asarās, pat arī Pavlins...

Tev bieži jāpiedalās pasākumos, arī brīvdienās jābraukā uz Tukumu, Jelgavu. Vai tev atliek laiks personiskajai dzīvei?

Mājās esmu viena, varu daudz ko paspēt. Labi, ka vīrs neredz, cik daudz man darbu un kā raujos uz visām pusēm. Ja viņš būtu man blakus, to nepieļautu. Viņš nezināja par manām negulētajām naktīm un asarām.

Meita un dēls ir Anglijā kopā ar vīru. Kad manā ģimenē ienāca mazdēls, sapratu, ka mazdēls man ir svarīgāks par darbu. Viņš ir maziņš, tieši tagad viņam vajag omīti. Kad izaugs liels, tad viņam būs savas intereses, savi draugi un omīti vairs nevajadzēs. Katru vakaru ar mazdēlu runājos skaipā, viņš gaida, kad omīte būs brīva. Jautā, kad pie viņa braukšu ciemos, saku, ka man vēl daudz darba, kad būšu brīva aizbraukšu. Viņš pateica, ka omītei nevajag strādāt.

No darba puses ir bijis viss – prieki, bēdas un arī aizvainojumi.

Kuri ir tavi tuvākie palīgi, kā sadalāt pienākumus?

Mani lieli palīgi vienmēr ir Elfa, Ivars, Brigita, Vita, Inese, Andris, Jadviga, Guntars, Inguna, Valērija, un ir daudz brīvprātīgo, kuri man uzticējušies un palīdzējuši. Liels paldies visiem!

Vai tu gaidi kādas pārmaiņas Rīgas RB konferencē, kas notiks 30. maijā?

Jā, es gaidu, ka notiks pārmaiņas Rīgas biedrības konferencē 30. maijā. Vēlos, lai biedrībai būtu jauna priekšsēdētāja, jauna valde, kam izdotos tālāk veikt tos darbus, ko izdarīju es. Rīgas biedrībā mums viss jau ir nostādīts savā vietā, vajag tikai turpināt. ▲

Jautāja: Zigmārs Ungurs

Foto: No Māras Lasmanes personsikā arhīva

✂ Nākamais numurs 19. jūnijā

Līdzjūtības

*Klusi nolikst sirmā galva,
Mūža miegā aizmiegot.*

† Mūžībā aizgājusi mūsu visvecākā biedre **MAIGA DREIŽE** (1922.27.08 – 2015.23.04).

Izsakām līdzjūtību tuviniekiem.

Liepājas RB

† Mūžībā aizgājuši **OLEGS LIEPA** (30.06.1935 – 20.04.2015) un **ĒVALDS KLUŠS** (25.06.1937 – 23.04.2015).

LNS Rīgas biedrība sēro līdz tuviniekiem

Konkursa „LNS – 95” rezultāti

Kopš janvāra katrā „Kopsoli” numurā tika ievietoti jautājumi 4 konkursa kārtās – pa 5 jautājumiem katrā. Tagad konkurss ir noslēdzies, un gan tā dalībniekus, gan pārējos biedrus, protams, interesē rezultāti. Tātad par tiem!

Diemžēl visās konkursa kārtās atbildes iesūtījuši tikai 5 dalībnieki. **Labā ziņa:** šie pieci censoņi ir bijuši ļoti kompetenti un viņu savāktie punkti diezgan sīvi konkurē savā starpā.

Tomēr neapšaubāma konkursa uzvarētāja ir Regīna Rizika ar 50 punktiem. Aiz viņas ar vienādu punktu skaitu (47) otro vietu dala **Līga Pauniņa** un **Dzintra Intsone**. Trešajā vietā **Dzintra Ligita Herbste** ar 43 punktiem. Tikai vienu punktu no viņas atpaliek **Anita Slavinska** no Daugavpils RB. Tie bija arī vienīgie spēlētāji, kas piedalījās visās kārtās.

Pārsteigumu sagādāja **Pļaviņu RB malači**, kas masveidīgi sasūtīja atbildes uz 1. un 2. kārtas jautājumiem: Manefa Uljanova, Agita Matišiņa, Katrīna Pavloviča, Māris Bremze, Ilze Gabranova. Paldies, ka uztaisījāt akciju savā biedrībā! Tomēr žēl, pļaviņieši, ka neturējāties līdz galam, jo daudziem bija pareizas atbildes.

Starp konkursa jautājumiem bija arī **divi brīvie jautājumi**, uz kuriem nevarēja atbildēt nedz pareizi, nedz nepareizi, tāpēc mēs visiem, kas vispār atbildēja uz šiem jautājumiem, devām vienu punktu. Kādas bija atbildes uz šiem jautājumiem?

Pirmais: **Kurus 3 cienījamus LNS biedrus iesakāt KS nointervēt par godu LNS – 95?**

Nosaukto biedru klāsts ir ļoti plašs un interesants. **Vispopulārākie** izrādījās: **Arnolds Pavlins, Vita Kamare** un **Igors Čaika**. Balsis tika atdotas arī par Māru Lasmani, Marutu Piternieci, Aināru Osmani. Pārējie ieteiktie intervēšanai: Inese Immure, Valdis Krauklis, Ilze Kopmane, Jolanta Znotiņa, Gundega Paņko, Anita Ceple, Ona Jāņkalne, Līga Bauere, Varis Strazdiņš, Nadežda Jefremova, Zigrīda Žukauska, Jautrīte Zīvere, Jeļena Uljanova, Māra Auziņa, Lauris Rūrāns.

Ļoti perfekta bija Regīnas Rizikas pieeja šim jautājumam, jo viņa ne tikai nosauca savus favorītus, bet arī minēja, par kādu jautājumu to intervēt. Piemēram: Arnoldu Pavlinu – par LNS; Onu Jāņkalni – par Pļaviņām un sovhozu; Līgu Baueri – par viņas māti.

Paldies par šiem ieteikumiem, ku-

rus pēc iespējas izmantosim tālākajā darbā, gatavojot intervijas nākamajiem numuriem.

Otrais: **Nosauciet, pēc jūsu domām, 3 izcilākos notikumus LNS pastāvēšanas vēsturē!**

Interesants jautājums? Jā, mums ļoti gribējās saņemt atbildes uz to! Tas varētu būt pat īpašas aptaujas vērts jautājums mūsu biedriem. Bet paskatīsimies, kā uz to atbildēja katrs konkursa dalībnieks, kas piedalījās visās kārtās.

Regīna Rizika: LNS dibināšana; Rītausmas atklāšana 1969. gadā; uzvedums Maskavā „Dzintarzeme – Latvija” 1972. gadā un melodeklamāciju šovs „Krāsaini sapņi” 2010. – 2011. gadā.

Dzintra Intsone: LNS prezidents Arnolds Pavlins saņem 3-zvaigžņu ordeņa 1. pakāpes Goda zīmi 2001. gadā, Sabiedrības vienotības balvu 2008. gadā un LVAF „Lāčplēsis” Goda zīmi bronzā” 2013. gadā; LNS 90 – gadu jubileja Brīvdabas muzejā; LNS tiek uzņemta Pasaules nedzirdīgo federācijā 1992. gadā; melodeklamāciju šovs „Krāsaini sapņi”.

Līga Pauniņa par vissvarīgākajiem notikumiem uzskatījusi LNS biedru – grāmatu autoru – Ineses Immures, Jadvigas Bočkānes, Zigmāra Ungura un Ivara Kalniņa veikumu.

Dzintra Ligita Herbste kā svarīgākos notikumus piemin LNS dibināšanas datumu, LNS 1. kongresu 1949. gadā, 1. LNS pašdarbības festivālu Valmierā 1996. gadā un LNS lielākos ES projektus.

Daugavpiliete **Anita Slavinska** uzskata, ka nozīmīgākie notikumi bija šovs „Krāsaini sapņi”, megaprojekts „Klusuma pasaule” un Starptautiskais nedzirdīgo skaistumkonkurss Prāgā (diemžēl nav minējusi gadu, bet laikam gan domāts 2011. gads, kad šajā konkursā piedalījās Vita Riņķe).

Liels paldies visiem, kas atsaucās, piedalījās un aktīvi iesūtīja savas atbildes! Priecājamies, ka interese par LNS vēsturi mūsu biedru vidū vēl nav zudusi! ▲

Vienmēr jūsu Kopsoli

Jauniešiem – iespēja iesaistīties darba tirgū

Vairāk nekā 50 tūkstoši Latvijas jauniešu vecumā no 15 līdz 29 gadiem nestrādā, nemācās un neapgūst arodu vai darba meklējumos dodas prom no Latvijas. Viņu vidū – arī nedzirdīgie jaunieši. Galvenie šķēršļi, kas traucē viņiem iekārtoties darbā, ir pieredzes trūkums un darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis. Ko darīt?

Lai mazinātu jauniešu bezdarbu, Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) ar Eiropas Komisijas atbalstu piedāvā izmantot programmu «Jauniešu garantija», kuras ietvaros jaunieši var apgūt darba tirgum piemērotu profesiju atbilstoši mūsdienu prasībām ar attiecīgu prasmju un iemaņu līmeni, kā arī pieredzi pie darba devējiem.

Apmācību vai nodarbinātības pakalpojumus jaunietis saņems četru mēnešu laikā kopš reģistrēšanās bezdarbnieka statusā. Tāpēc svarīgi pieteikties pēc iespējas ātrāk. Jauniešiem pēc iespējas

ātrāk jānododas uz tuvāko NVA filiāli, jāreģistrējas bezdarbnieka statusā un jāinformē par vēlmi iesaistīties šajā programmā.

NVA piedāvā karjeras konsultācijas, konkurētspējas/ kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumus, palīdzību darba meklēšanā, katram sagatavojot piemērotākos nodarbinātības vai apmācību pasākumus.

Pieejami vairāki atbalsta pasākumi: „Pašnodarbinātības vai komercdarbības uzsākšana”; „Pirmā darba pieredze”, „Darbam nepieciešamo iemaņu attīstī-

ba”, „Subsidētā darbavieta bezdarbniekiem”, kā arī citi NVA pakalpojumi bez maksas, turklāt saņemot stipendiju vai darba algu.

Vairāk informācijas par šo NVA piedāvāto plašo programmu – prasībām, tiesībām un ES finansiālo atbalstu jauniešu darbam un viņa darba devējiem varat saņemt jums tuvākajā NVA filiālē vai skatiet šeit:

<http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=2&txt=3940&from=0>

<http://www.lm.gov.lv/text/2607>

<http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=491>

Darbu klāt nevienam nepienesīs – esiet aktīvi, to meklējot paši, apgūstot jaunu pieredzi un prasmes! ▲

Lūk, viens piemērs!

bet Anita atnāca pavisam nesen. Viņas uzdevums ir pielikt pēdējos akcentus jau gatavajai produkcijai. Ja viņa nebūtu atbildīga un neveiktu darbus tā, kā uzņēmumā pieņemts, tad viņa pie mums nestrādātu. Tas ir atkarīgs tikai no Anitas, vai viņa gribēs palikt pie mums strādāt arī pēc programmas beigām. Pagaidām tam es ne-

Trikotāžas ražošanas uzņēmumā SIA „Ameri” Nodarbinātības valsts aģentūras atbalsta programmas „Jauniešu garantijas” ietvaros nodarbināta viena jauniete – jelgavniece Anita Grahoļska (attēlā – no labās).

Viņa, tāpat kā otra – uzņēmuma ilggadīgā darbiniece Elfa Zariņa (attēlā – no kreisās), ir nedzirdīga, taču, kā stāsta SIA komercdirektore Aija Āriņa, tas nav šķērslis, lai abas sekmīgi strādātu un gūtu labu pieredzi roku darbos:

„Viņas visu dara pēc labākās sirdsapziņas. Bet ir svarīgi, lai citi darbinieki spētu saprast viņas un notiktu profesionāla komunikācija. Kolektīvs jau ilgu gadu garumā ir apguvis pieredzi kopīgam darbam ar šādiem cilvēkiem. Kopā mēs augsim gan emocionāli, gan profesionāli,” stāsta Āriņa.

„Elfa jau ilgi pie mums strādā,

kādus šķēršļus neredzu,” norāda „Ameri” komercdirektore.

Viņa velta atzinīgus vārdus arī NVA subsidēto darbavietai programmai jauniešiem. „Programma patiešām ir ļoti laba, un NVA varētu domāt par vēl problemātiskāku cilvēku iesaisti darba tirgū, kā tas ir visā pasaulē. Kaut vai, piemēram, tādās vietās, kur cilvēkam būtu jānospiež kaut vai tikai viena podziņa, lai iznāktu viena detaļa. Bet arī tas var būt ļoti svarīgi, lai tādā veidā šis cilvēks justos piederīgs sabiedrībai.” ▲

(Piemērs no: R. Šveicars. Dodiet darbu jauniešiem, LA, 8.03.2015)

Foto: Karīna Miezāja

Kā pieteikties uz subsidēto darbavieta

To var darīt gan jaunieši, gan darba devēji. Jaunieši, stājieties bezdarbnieku uzskaitē NVA (ja jums ir 18 - 29 gadi)!

Arī jūs paši varat sameklēt sev darba devēju, vienoties par iespējamo amatu un darbu un izskaidrot viņam

iespēju pieņemt jūs darbā subsidētajā darbavietā uz izdevīgiem nosacījumiem (NVA sniegs atbalstu jaunieša darbavietas iekārtošanai, 12 mēnešus nodrošinās minimālo darba algu un apmaksu darba vadītājam u. c.).

Kā darba devējam pieteikties pasākumam?

- 1. solis** – jāaizpilda pieteikuma forma
- 2. solis** – pieteikums jāiesniedz personiski vai jānosūta pa pastu NVA filiālei, kuras administratīvajā teritorijā ir plānots veidot darbavieta
- 3. solis** – NVA pieņem darba devēja pieteikumu un reizi divos mēnešos organizē pieteikumu izskatīšanu
- 4. solis** – NVA filiāle darba devējam paziņo par pieņemto lēmumu un mēneša laikā aicina slēgt līgumu par subsidētās darbavietas izveidi

Detalizētāka informācija pieejama NVA filiālēs un mājaslapā „www.nva.gov.lv” sadaļā „Darba devējiem” – „Subsidētā darbavieta jauniešiem bezdarbniekiem”. ▲

Lappusi sagatavoja: Ilze Kopmane

Kāpēc nepieciešami augu aizsardzības līdzekļi

Kas vispār ir augu aizsardzība? No kā augi jāsargā? Augu aizsardzība ir dažādi pasākumi, ko veic, lai ierobežotu augiem kaitīgos faktorus: slimības, kaitēkļus, nezāles.

Mēs visi taču zinām, kādu postu var nodarīt kartupeļu lapgrauzis jeb Kolorado vabole. Augu aizsardzības līdzekļus (AAL) pielieto tad, ja kaitīgie faktori apdraud ražu un var radīt saimnieciskus zaudējumus.

AAL ir darbīgās vielas vai preparāti, kas paredzēti augu vai augu produktu aizsardzībai pret augiem kaitīgiem organismiem, augu dzīvības procesu ietekmēšanai, augu produktu saglabāšanai, nevēlamo augu iznīcināšanai.

AAL var būt kaitīgi gan cilvēkiem, gan dzīvniekiem, gan arī apkārtējai videi, tāpēc stingri jāievēro visas lietošanas prasības.

AAL ietekme uz cilvēka organismu atkarīga no veida, kā ķīmiskais līdzeklis nokļuvis organismā. Tas var notikt saskarē ar ādu, ieelpojot, uzņemot caur muti. Droša AAL lietošana nozīmē kontrolēt situāciju, lai izvairītos no tiešas saskares ar produktu.

Norišana var notikt, ja AAL tiek nepareizi uzglabāts, piemēram, bērniem pieejamā vietā. Arī smidzināšanas laikā pret vēju maisījuma pilieni var nokļūt mutē. Caur ādu saskare var notikt, ja produkts ir izbiris vai noplūdis.

Ir svarīgi atpazīt simptomus, kas norāda uz saindēšanos ar AAL: nogurums, reibonis, galvassāpes, grūti elpot, neskaidra redze, vemšana, sāpes krūtīs. Tādos gadījumos nekavējoties jāizsauc

medicīniskā palīdzība.

AAL veidi:

- **herbicīdi** – nezāļu ierobežošanai;
- **fungicīdi** – sēņu slimību ierosinātāju ierobežošanai;
- **insekticīdi** – kukaiņu ierobežošanai;
- **akaricīdi** – ērcu ierobežošanai;
- **insektoakaricīdi** – kukaiņu un ērcu ierobežošanai vienlaicīgi;
- **limacīdi** – gliemežu ierobežošanai;
- **moluskicīdi** – kailgliemežu ierobežošanai.

Pirms kāda augu aizsardzības līdzekļa ražošanas un pārdošanas ražotājiem jāpārvar ļoti stingra un sarežģīta AAL izvērtēšanas un apstiprināšanas procedūra Eiropas līmenī, kas noslēdzas ar AAL izvērtēšanas procedūru attiecīgajā zonā un atļaujas piešķiršanu konkrētajā dalībvalstī. Šīs procedūras ir sarežģītas un dārgas, tomēr tas nepieciešams, lai nodrošinātu, ka produkts ir drošs lietotājam, patērētājam un videi kopumā.

Pirms augu aizsardzības līdzekļa reģistrācijas Eiropas Savienībā jāveic vairāk nekā 100 specifisku testu par ietekmi uz vidi un cilvēku veselību. Augu aizsardzības līdzekļus apstiprina tikai tad, ja tie ir efektīvi, tos iespējams pielietot drošā veidā un tie nerada nepieļaujamo risku apkārtējai videi un cilvēka veselībai.

Tomēr bīstamību rada tas, ka produkta pircēji ne vienmēr seko instrukcijām un ievēro vajadzīgos aizsardzības pasākumus. AAL marķējums ir oficiāls dokuments, kas satur visu informāciju par produktu un tā pareizu lietošanu. Tajā būs pateikts, kādi individuālie aizsardzības līdzekļi jālieto, strādājot ar produktu. Ir jāievēro visas marķējumā norādītās prasības. Marķējuma lasīšana pirms produkta izmantošanas ir obligāta gan pieredzējušam personālam, gan tiem, kas gatavo AAL darba šķidrumu pirmo reizi.

AAL lietošanu regulē Ministru kabineta noteikumi Nr. 950 „Augu aiz-

sardzības līdzekļu lietošanas noteikumi”.

Tajos noteikts, ka saimniecībā, kurā tiek uzglabāti vai lietoti AAL, darbā iesaistītajām personām ir jābūt pieejamiem: individuāliem aizsardzības līdzekļiem (piemēram, respirators, aizsargbrilles, aizsargapģērbs, aizsargcimdi); absorbējošiem materiāliem (piemēram, sausas zāģu skaidas vai kūdra); inventāram, kas nepieciešams satīrīšanai, ja augu aizsardzības līdzekļi izbirst vai izlīst (piemēram, slota, spainis, liekšķere).

Gatavojot darba šķidrumu, strādājošajam ir nepieciešams ievērot īpašus drošības pasākumus. Ar koncentrētiem, neatšķaidītiem produktiem tiek veiktas darbības, tādas kā maisīšana, smidzināšanas tvertņu uzpildīšana, kam nepieciešama liela uzmanība.

Darba šķidruma gatavošana ir ļoti atbildīgs darbs, ko drīkst veikt tikai apmācīts personāls. Ir būtiski nodrošināt, lai tās vietas tuvumā, kur tiek gatavots darba šķidrums, neatrastos cilvēki vai dzīvnieki.

Tukšos AAL iepakojumus aizliegts izmest laukos, upēs, ūdenstecēs, ūdenstilpnēs vai kanalizācijas notekās, sabiedriskās atkritumu tvertnēs.

AAL iepakojumus nedrīkst dedzināt. Tukšos AAL iepakojumus nedrīkst izmantot atkārtoti, jo tie var saturēt produkta atliekas.

AAL iepakojumus iznīcina saskaņā ar normatīvajos aktos par atkritumu apsaimniekošanu noteikto kārtību (*Atkritumu apsaimniekošanas likums, 2010. gada 28.oktobris*).

Latvijā par augu aizsardzību rūpējas Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD), kas atrodas Lielvārdes ielā 36/38, Rīgā. Tas veic efektīvus uzraudzības pasākumus, lai valsti pasargātu no bīstamām augu slimībām un kaitēkļiem un nodrošinātu augu un augu produktu eksportu.

Dienests rada priekšnoteikumus, lai nesamazinātos augsnes auglība, lai lauksaimniekiem būtu pieejams vesels un kvalitatīvs pavairojamais un sēklas materiāls, līdzekļi, kas palīdz aizsargāt augus un iegūt augstākas ražas, un, lai tie neatstātu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību, dzīvniekiem un vidi. ▲

Augu mēslošanas līdzekļi

Lai dārzeni, augļi un citi augi labi augtu un dotu labas ražas, tiem nepieciešamas minerālās barības vielas, kas galvenokārt tiek uzņemtas no augsnes.

Mūsu klimatiskajos apstākļos, kur nokrišņu daudzums pārsniedz iztvaikošanu, notiek minerālvielu pakāpeniska izskalošanās no augsnes. Šo procesu rezultātā augsne kļūst nabadzīgāka, tāpēc trūkstošās minerālvielas jāpapildina ar mēslojumu.

Dabīgie un organiskie mēslošanas līdzekļi atšķiras no ķīmiskajiem ar to, ka tie baro augus, vienlaikus uzlabojot augsni. Izmantojot dabīgas vielas, augsne kļūst irdena un bagātināta ar gaisu, uzņem vairāk mitruma un barības elementu, sekmē augsnes organismu augšanu un veicina veselīgu augu sakņu sistēmas attīstību.

Izmantojot tikai ķīmikālijas, augsne pakāpeniski zaudē organiskās vielas un auglību. Kad ķīmiskās vielas izmantotas, augsnes struktūra pasliktinās, kļūst kompakta, nedzīva un nespējīga uzturēt mitrumu un barības vielas. Tā rezultātā augu barošanai nepieciešams arvien vairāk mēslojuma, arvien vairāk

ķīmikāliju. Tāpat ķīmiskais mēslojums apdraud vidi, bet dabiskais to uzlabo. Tāpēc, lai pasargātu gan sevi, gan vidi, vispareizākā izvēle ir lietot dabīgos mēslošanas līdzekļus.

Dabīgajiem mēslošanas līdzekļiem ir daudzas priekšrocības, salīdzinājumā ar ķīmiskajiem. Dabīgie barības vielas atbrīvo lēni, nodrošinot stabilitu augu barības vielu plūsmu. Tie neapdedzina, nevar nodarīt kaitējumu jutīgajām stādu sākņiem, turpretī ķīmiskie var augsus apdedzināt. Dabiskie līdzekļi uzlabo augsnes struktūru, aktivizē sliekas un augsnes mikroorganismus.

Dabiskie mēslošanas līdzekļi

Latvijā plašam pielietojumam piemērots ir videi draudzīgs un bioloģiski aktīvs produkts **Kūdras eliksīrs 1**. Tas ir dabisks mēslojums no Latvijas kūdras, kurā galvenā nozīme ir nevis augu barības vielu daudzumam, bet gan tā sastāvā esošo atbrīvoto humīnvielu īpašībām, kuras veicina augu augšanu un uzlabo augsni. Tas ir dzīvais mēslojums, kas iedarbojas kompleksi ne mazāk kā trīs gadu garumā. Īpaši ieteicams šos preparātus lietot saimniecībās, kas atrodas līdzās autoceļiem, jo humīnvielas neitralizē svinu, dzīvsudraba savienojumus, pesticīdus un citus tehniskā piesārņojuma produktus.

Humīnvielu izmantošana ir neatverama un dod labus rezultātus pat ekstremālos apstākļos – nepietieka-

mā apgaismojumā, sausumā, krasās temperatūras maiņās, salnās vai lielā mitrumā audzētiem augiem. Šie līdzekļi ieteicami graudaugu, eļļas augu, augļu koku, dārzenu (sevišķi tomātu un gurķu), istabas augu sakņu apstrādei un sakņu mērcēšanai, tas ir labs sēklu kodināšanas līdzeklis. Līdzekļi var izmantot arī griezto ziedu ilgākai uzglabāšanai ūdenī.

Ventspils uzņēmums SIA Daga piedāvā **biohumusu**, kas iegūts no organiskiem atkritumiem ar Kalifornijas sarkano slieku palīdzību bioloģiskā pārstrādes procesā. Biohumuss satur augsnes četrkārt pārspēj kūtsmēslus un kompostu, samazina augsnes blīvumu, bagātina augsni ar organiskām vielām.

SIA Bioefekts jau kopš 1993. gada izstrādā un ražo bioloģiskos augu aizsardzības līdzekļus un citus mikrobioloģiskos preparātus dārzkopības un lauksaimniecības vajadzībām. **Īpašs preparāts ir Vitmīns, ko izmanto sēklu dīdžēšanai un augu apsākšanai. Preparāts aktivizē augu vielmaiņu un uzlabo minerālvielu uzņemšanu.**

Latvijā var iegādāties arī Somijas uzņēmuma **Biolan Oy** produkciju – vairāk nekā 30 gadu mērķtiecīgi izstrādātu dabīgu mēslojumu, augsnes substrātus, augsnes ielabošanas līdzekļus un augu kopšanas produktus mazdārziņu īpašnieku un arī profesionālu audzētāju vajadzībām. Biolan dabīgais mēslojums izgatavots no kaltētiem un granulētiem vistu mēsliem. Tiem pievienotas jūraszāles, lai augi efektīvāk uzņemtu barības vielu mikroelementus. ▲

Bioloģiskie augu aizsardzības līdzekļi

Pieaugot pieprasījumam pēc bioloģiski audzētiem dārzeniem un augļiem, pasaulē ievērojami palielinās bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu lietošana ķīmisko pesticīdu vietā.

Lauksaimniecībā izmantotās ķīmiskās vielas ir vienīgās vielas, kuras tīši nonāk vidē ar vienu vienīgu uzdevumu – nogalināt dzīvas radības (kaitēkļus), attiecīgi radot draudus gan cilvēku veselībai, gan videi. Lai gan pesticīdus izmanto konkrētu kaitēkļu, slimību vai nezāļu iznīcināšanai, tie rada daudz plašākas problēmas – izjauc augsnes dabisko līdzsvaru un iznīcina dzīvo dabu, to atliekas paliek pārtikas produktos, kurus mēs lietojam.

Bioloģiskie augu aizsardzības lī-

dzekļi no ķīmiskajiem atšķiras ar to, ka **nav kaitīgi cilvēkiem, dzīvniekiem un augiem, nebojā ražas kvalitāti un nepiesārņo vidi.** Ar bioloģiskajiem līdzekļiem izaudzēta raža nav jākontrolē laboratorijā, dāržos un augļos nesamazinās vitamīnu saturs, nenotiek citas ķīmiskas reakcijas.

Bioloģiskajā augu aizsardzībā visbiežāk izmanto parazitāros un plēsējkukaiņus, arī mikroorganismus (baktērijas, sēnes), vīrusus, putņus. Latvijā visilgāk izmanto **spožlapsenīti trihogrammu.**

Trihogrammas visbiežāk izmanto ābolu un zirņu tinēju apkarošanai. Preparāts paredzēts ābeļu, zirņu, kāpostu u.c. krustziežu dzimtas dārzena apstrādāšanai.

Latvijā izstrādātie biopreparāti ir piemēroti mūsu apstākļiem, lai cīnītos pret kaitēkļiem un augu slimībām ar dabīgiem līdzekļiem. Piemēram, **trihodermīns**, kuru lieto pelējuma un sakņu puves ierobežošanai. Preparāts veicina sēklu dīgšanu, augu augšanu, uzlabo pārziemošanu un mazina slimošanu. Tas nodrošina izcilu profilaktisku efektu un atvērto augsni.

Arī Biomikss un Azotobakterīns ir ļoti labi bioloģiskie aizsardzības līdzekļi, kas var palielināt ražu par 10 - 20%. ▲

Tematisko materiālu kopu "Draudzīga vide" sagatavoja projekta darba grupa.

Projektu finansē Latvijas vides aizsardzības fonds – 2939 EUR (70 %) un līdzfinansē Latvijas Nedzirdīgo savienība – 1242.40 EUR (30 %).

Svarīgākais ir – spēja dāvēt mīlestību saviem bērniem

No šīs ģimenes nāk divas meitas – Sarmīte Ķuzule un Brigita Aldersone, nedzirdīgo sabiedrībā labi pazīstamas LNS darbinieces, kuras abas ieņem būtiski svarīgus, nozīmīgus amatus LNS Rehabilitācijas centrā. Šis fakts rosināja KS uz sarunu ar viņu vecākiem – Staņislavu un Georgu Strupku par to, kā jāaudzina bērni, lai viņi, būdami dzirdīgi, tomēr paliktu uzticīgi nedzirdīgo kopienai. Uz jautājumiem atbildēja abi, savā starpā iepriekš vienojoties.

Vai tas ir sarežģīti – nedzirdīgiem vecākiem audzināt dzirdīgus bērnus?

Ja ir jāatbild uzreiz, tad mēs teiksim, ka nav grūti. Bet, ja padomā, tad tomēr ir – negribētos teikt, sarežģīti – drīzāk tā ir liela atbildība. Jo mēs kā nedzirdīgi vecāki, kas auguši un strādājuši tikai nedzirdīgo vidē, tā īsti nemaz nezinām, ko pasaule piedāvā dzirdīgajiem.

Bet katra grūtība ir kā jauna mācība un dzīves pieredze. Bērni gāja bērnudārzā, mācījās skolā, apmeklēja dažādus pulciņus, sporta nodarbības, pēc tam beidza augstskolas. Savus bērnus jau no mazotnes centāmies iepazīstināt arī ar nedzirdīgo sabiedrību. Vienmēr visa ģimene kopā piedalījāmies nedzirdīgo biedrības pasākumos. Mēs lepojāmies ar to, ka mūsu trīs bērni prot zīmju valodu un jūtas piederīgi gan nedzirdīgo, gan dzirdīgo sabiedrībai. Tas bija pareizi darīts, ka bērni vienmēr bija mums līdzās un kopā ar mums..

Vienīgi sāpīgi bija, ka viņiem nācās pārciest aizvainojumu par skolasbiedru

nievējošo attieksmi pret mūsu nedzirdību. Uz vecāku sapulcēm tāpēc negājām, skolā pasākumus apmeklējām ļoti reti, lai pasargātu bērnus, kuri kautrējās un jutās neērti par mums.

Bet tagad ir pavisam citādi. Ne bērni, ne mūsu 8 mazbērni nemaz nepārdzīvo, tieši otrādi – lepojas, ka prot vēl kādu valodu, turklāt tādu, ko lielākā sabiedrības daļa nezina.

Kādas ir atmiņas par ģimeni, kurā izaugāt? Kāda bija jūsu vecāku attieksme pret sava bērna nedzirdību?

Staņislava: Mani un manu vīru liktenis nav lutinājis. Mani vecāki ļoti agri aizgāja aizsaulē. Tēvs mira vēl pirms manas dzimšanas, bet mammīte, kad man bija 9 gadi. Atceros, cik ļoti mīlēju savu mammīti un cik lielu mīlestību man viņa deva. Atmiņās palicis, ka viņa bija liela dziesmu dziedātāja, dejojāja un ļoti labirdīga, nekad nekliedza un nedusmojās uz saviem bērniem.

Kā jau vairumam nedzirdīgo, arī mani vecāki bija dzirdīgi, arī māsa un 2 brāļi.

Dzirdi zaudēju 6 gados. Tā kā biju nedzirdīga un turklāt augumā ļoti smalka un maza, tad visi mani ļoti žēloja. Kad vecāku vairs nebija, mūs četrus sadalīja audžuģimenēm – es un mans vecākais brālis augām pie tēvamātes, kas arī bija dzirdīga. Bet māsa un jaunākais brālis dzīvoja pie patēva. Augu klusumā, smagi strādāju dažādus lauku darbus, slaucū govīs, baroju cūkas, bet reizēm no tā visa tik ļoti gribējās aizmukt uz pilsētu. Bet nebija kur..

Īstie dzīves pārbaudījumi man sākās skolas laikā, jo biju kļuvusi par bārenīti. Kā jau zināms, reizēm daži bērni ir nežēlīgi, un viņu nīrgāšanos nācās piedzīvot arī man. Tas bija ļoti sāpīgi, jo nevarēju atļauties to, ko varēja citi bērni, – ne skaistas drēbes, ne saldumus, ne labus draugus.

Tomēr lepnums bija par labām sekēm skolā. Ļoti centos, piedalījos visos skolas pasākumos – uzstājos daiļlasītāju konkursos, dejuju, spēlēju teātri. Man tas

ļoti patika, deva spēku un gandarījumu.

Pēc tam apguvu šuvējas profesiju. Tā sākās manas dzīves gaitas galvaspilsētā, jo visu mūžu nostrādāju vienā darbavietā – Mācību ražošanas uzņēmumā Rīgā.

Jūs esat piedalījušies dažādās LNS aktivitātēs – Georgs kā pašdarbnieks, Staņislava – dažādus pasākumus apmeklējot. Turklāt arī darbs MRU un VEF. Kā to savienojāt ar bērnu audzināšanu? Pastāstiet par to tuvāk!

Georgs: Reizēm bija grūti savienot darbu ar bērnu audzināšanu, jo mums nebija vecvecāku, kas sniegtu kādu atbalstu. Audzinājām paši, kā to pratām. Bija reizēm strīdi ar priekšniekiem, viņiem nepatika, kad tika kavēts darbs. Bet bērni bija jāved gan uz bērnudārzu, gan skolu, gan uz pulciņiem. Kad apmeklēju teātra nodarbības Rītausmā, tad bērnus ņēmu līdzī uz visiem mēģinājumiem, tur viņiem ļoti patika.

Kā jūs vērtējat savas attiecības ar tagad jau pieaugušajiem trim bērniem un mazbērniem, kuri visi ir dzirdīgi?

Mūsu ģimene ļoti turas kopā – gan Ziemassvētkos, Mātes dienā, dzimšanas un vārda dienās utt., arī aizbraucot kādā ekskursijā vai pārgājienā. Cenšamies būt kopā visi – gan bērni ar savām otrajām pusītēm, gan mazbērni. Mēs ar saviem bērniem un mazbērniem lepojamies. Viņi mūs ļoti saprot, prot visu pateikt arī zīmēs, tā kā ar kontaktēšanos mums nav nekādu problēmu.

Ko novēlat citām nedzirdīgajām mammām, kuru ģimenēs aug dzirdīgi bērni?

Varam teikt, ka nedzirdība nav nekāds šķērslis dzirdīgu bērnu audzināšanā. Lai vecākiem būtu tuvāks kontakts ar bērniem, jācenšas vairāk laika pavadīt kopā, apmeklēt dažādus pasākumus gan dzirdīgo, gan nedzirdīgo vidē. Varbūt reizēm nedzirdīgām māmiņām vajag lielāku pacietību, izpratni, bet pati svarīgākā visām māmiņām tomēr ir un paliek – spēja dāvēt mīlestību saviem bērniem..

Vai ģimenē atzīmējat Mātes dienu? Un kā tas notiek?

Staņislava: Mātes dienā bērni vienmēr mani apsveic gan ar ziediem, gan pašu gatavotiem apsveikumiem, gan dāvanām... Bet es cienāju ar svētku pusdienām. Un tomēr tā vislielākā dāvana ir labā sajūta: bērni tevi atceras un mīl kā savu vienīgo, mīļo māmiņu. ▲

Intervēja: Ilze Kopmane

Pārskati, debates, ierosinājumi...

Kā zināms, LNS reģionālo biedrību konferences/kopsapulces notiek ik pēc 2 gadiem, un šis atkal ir konferenču gads. Aprīlī tās notikušas 5 reģionālajās biedrībās: 18. aprīlī Kuldīgas, Ventspils, Smiltenes un Valmieras RB, bet 19. aprīlī Liepājas RB, bet maijā jau 3. šoreiz par aprīļa konferencēm!

Kuldīgā: par transporta problēmu, surdotehnikas saņemšanu, datorprasmes apguvi

Kopsapulces dalībnieki vienbalsīgi apstiprināja biedrības priekšsēdētāja Guntara Jurševska atskaites ziņojumu. Tajā tika minēts, ka biedru skaits jau ir 77 un rodas problēmas lielākos pasākumos, jo **telpas jau kļūst par šaurām**. Tāpēc daļa pasākumu rīkoti Kuldīgas novada Sociālā dienesta telpās, taču, pieaugot citu sabiedrisko organizāciju skaitam un aktivitātei, arī tās arvien biežāk aizņemtas.

Vēl interesanti bija ziņojumā minētie skaitļi: no 77 biedriem 34 strādā, 36 ir vecuma pensionāri. Par pārskata ziņojumu jautājumu nebija, bet debatēs Valentīna Bērziņa, Zigmārs Alksnis un Armands Hildebrants **uzslavēja biedrības darbu**. Ar 26 balsīm darbu atzina par labu, par „apmierinoši” balsoja 13, bet atturējās 8 biedri.

Debatēs biedri pieminēja **transporta**

ta problēmu: ļoti daudzi dzīvo ārpus Kuldīgas, viņiem grūti tikt uz pasākumiem un attiecīgi – arī izmantot sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Uz to klātesošais LNS prezidents Edgars Vorslovs atbildēja: mēs cīnāmies, lai klientam valsts apmaksātu ceļa izdevumus, kad viņš dodas saņemt sociālos pakalpojumus.

Var teikt, ka faktiski tas jau gandrīz panākts, vēl tikai vajadzīgs pēdējais paraksts no ministrijas un tad, dodoties uz savu klientu apkalpošanas centru pēc sociālās rehabilitācijas pakalpojuma, jau nākamajā gadā tiks apmaksāti ceļa izdevumi. Bet šobrīd otra iespēja ir maznodrošinātām un trūcīgām personām griezties savas pašvaldības sociālajā dienestā un lūgt viņiem apmaksāt ceļa izdevumus. Protams, patērēto vieglās automašīnas degvielu neviens neapmaksās, tikai izmaksas par sabiedrisko transportu.

V. Vicinska izteicās, ka **pārāk birokrātisks ceļš jāveic, lai saņemtu surdotehnisko palīgīdzekli**, turklāt tas

prasa lielus izdevumus tiem, kas nedzīvo pilsētās, kur atrodas surdotehniskās palīdzības centri: pasta izdevumi par dokumentu nosūtīšanu, izziņa pie ģimenes ārsta un ceļa izdevumi, lai pēc piešķirtā tehniskā palīgīdzekļa ierastos. To nepieciešams vienkāršot un vajag risināt jautājumu par tehniskā palīgīdzekļa saņemšanu arī tad, ja strādājošie, skolēni un studenti nevar ierasties to saņemt darba dienās.

Juris Ozoliņš izteica vēlmi **apgūt datorprasmes zināšanas** un jautāja, vai ir iespējams nodrošināt informācijas tehnoloģiju (IT) apmācības 3 – 4 cilvēku grupai, kuras vada kvalificēts pasniedzējs.

Sekoja biedrības priekšsēdētāja vēlēšanas. Sākotnēji G. Jurševskis atteicās kandidēt, jo slodze ar dokumentu kārtošanu ir daudz lielāka nekā iepriekš, otrkārt, par pieļautu kļūdu rēķinos izmaksas pieprasa segt no paša „kabatas”. Šo darbu veicot brīvprātīgi, ir jāuzņemas milzīga atbildība par finansēm. Tomēr vēlāk, pēc sarunas ar LNS prezidentu E. Vorslovu, viņš piekrita un, kā izrādījās, citu kandidātu nemaz arī nebija, tāpēc tika ievēlēts.

Valdē strādās **Armands Hildebrants, Raimonda Tabaka, Žanete Škapare, Līga Immure un Guntars Jurševskis** (attēlā no kreisās).

Valmierā: par grupu likvidāciju, pagalma remontu, lauku cilvēku intervēšanu

No **Valmieras RB** priekšsēdētājas Daces Lāces ziņojuma: no uzskaitē esošiem biedriem ar dzirdes traucējumiem (101) 47 ir strādājošie, 27 bezdarbnieki – no tiem 17 pilsētā un 10 laukos. **Parādās tendence** doties darba meklējumos uz ārzemēm, pašlaik ārzemēs oficiālā darbā strādā 9 biedrības biedri.

Debatēs par ziņojumu netika izteikts neviens kritisks vārds. Dzidra Mize, Irīna Jirgensone, Igors Kurzenkovs, Līga Landrāte uzteica biedrības priekšsēdētājas Daces Lāces darbu un ieteica viņai turpināt vadīt Valmieras RB.

Par Valmieras RB priekšsēdētāju tika ievēlēta Dace Lāce, kura biedrību vada jau apmēram 40 gadus. Kopā ar viņu valdē strādās **Gunita Ungure, Arvis Vocišs, Igors Kurzenkovs, Nadežda Jefremova, Irina Jirgensone un Ingrīda Gile** (attēlā no kreisās).

Debatēs pēc vēlēšanām Nadežda Jefremova jautāja, kāpēc vajag turēt Limbažu un Cēsu grupas, jo tās pēdējos gados tikpat kā nedarbojas – Limbažu un

Cēsu grupas biedri bieži vien apmeklē pasākumus Rīgā. Grupas varētu likvidēt.

Andrejs Šņepsts izteica pārmetumu „Kopsoli”, kurā nav rakstu par lauciniekiem: „Nevienam nav intereses, mūs neintervē. Būšu priecīgs, ja Šņepstu ģimenei Kopsolī pajautās, kā klājas; kā veicas lauku darbos Kārļa Baloža ģimenei, kāpēc tā netiek uz biedrības pasākumiem...”

(Redakcijas piezīme: esam jau no-

skaidrojuši abu kontaktus, saimniecību adreses, un korespondents vasarā abas saimniecības apmeklēs un veidos reportāžu).

I. Kurzenkovs ierosināja, ka vajag uzlikt ārpusē pie kluba durvīm lampa ar sensoru, kas automātiski ieslēdzas un izslēdzas, jo tumšos vakaros nevar redzēt slikto ceļu, var pakrist.

Dace Lāce pastāstīja, ka Valmieras

Sākumu lasiet iepriekšējā lpp.

biedrības kluba zeme tagad maz izmantota, vairs nav vajadzīga tik liela platība, kas prasa papildu uzturēšanas izdevumus no LNS, bet netiek lietderīgi izmantota ne LNS, ne Valmieras biedru vajadzībām – teritorijas uzkopšana, zāles pļaušana, kas sadārdzina elektrību un

prasa degvielu, motoreļļu, zāles pļāvēja apkopi; arī zemes nodokli LNS maksā: neizmantotas zemes uzturēšana prasa daudz līdzekļu.

Uz to klātesošais SIA „LNS Nekustamie Īpašumi” vadītājs Varis Strazdiņš atbildēja, ka Valmieras klubs tomēr ir

normālā stāvoklī.

Kādai firmai jau pasūtīta kluba laukumiņa un ceļu bruģēšanas tāme, bet firma pazudusi. Par ekonomiskām spuldzēm derētu padomāt – iegādāsies, ja līdzekļi atļaus.

Smiltene: piešķir Goda nosaukumu, dalās pieredzē darba meklēšanā

No visiem biedrībā esošajiem 43 darbaspējīgajiem biedriem tikai 16 biedri nodarbināti, no tiem 5 strādā LNS sistēmā un 11 citur. 2 nedzirdīgie atrodas sociālajā aprūpes iestādē un 2 mācās. Pārskata ziņojumu apstiprināja un biedrības darbu atzina par apmierinošu. Vladimirs Utreckis, Andris Cvetkovs un Laura Romane uzteica biedrības un priekšsēdētājas darbu.

Konferences dienas kārtībā bija arī punkts par nosaukuma „Biedrības Goda biedrs” piešķiršanu Smiltenes RB valdes izvirzītajiem kandidātiem – **Sofijai Cīrulei, Andrejam Cīrulim, Rutai Lāč-**

galvei, Lidai Šilinska. Pēc debatēm visiem minētajiem šo nosaukumu arī piešķīra.

Biedrības priekšsēdētāja kandidatūra bija tikai viena – **Anita Ceple** un viņu arī vienbalsīgi ievēlēja. Viņas vietniece būs **Indra Pormeistere**, bet pārējie valdes locekļi: **Sofija Cīrule, Lida Šilinska, Inga Osetrova** (attēlā no kreisās).

Nobeigumā A. Cvetkovs informēja par savu pieredzi ar NVA: „Lielākajai

daļai nedzirdīgo pastāv grūtības atrast darbu. Pats arī biju reģistrējies NVA, bet bez rezultāta – piecus gadus braukāja uz turieni, bet neviens nevarēja palīdzēt atrast darbu.”

Ventspils RB sapulce noritēja raiti

Pēc atskaites ziņojumu debatēs Aina Poikāne un Alina Bodrova izteica atzinību par kluba darbību, abām sevišķi patikušas psiholoģijas nodarbības. Jānis Šantars vēlējas, lai tiktu organizēti dārtorkursi senioriem.

Ziņojumu apstiprināja un

biedrības darbu novērtēja kā apmierinošu.

Biedrību turpinās vadīt vienīgā kandidāte uz šo amatu **Raisa Cīvkunova**, pārējie valdes locekļi: **Jeļena Uljanova, Ina Rutkovska, Ieva Geige – Preisa, Indulis Pāže** (attēlā no kreisās).

Liepājas RB: nekās nemainās – Gundega paliek savā vietā

K o p s a - pulcē vairāki biedri sūdzējās par sliktu subtitru s a l a s ā m ī b u Latvijas TV. Savukārt Raitis Pūce cēla priekšā ideju – organizēt veloentuziastu

grupu un izraudzīties cilvēku, kas vadītu izbraucienus ar velosipēdiem.

Par jauniešu aktivitāti runājot, laiki ir mainījušies: ja agrāk nedzirdīgie nāca uz klubu saņemt jaunās ziņas, tad tagad ļoti daudz informācijas viņi iegūst internetā, tāpēc nav vajadzības pēc tām nākt uz klubu.

Laima Karlštrēma tomēr aicināja apmeklēt savu biedrību, jo uz vietas ieraudzīt kaut ko jaunu ir pavisam savādāk. Piemēram, biedru vidū ir daudz pavāru, kas var parādīt, kā pagatavot dažādus ēdienus, vienmēr ir interesanti

iemācīties kaut ko jaunu.

Biedriem nobalsojot, **Gundega Paņko** vadīs biedrību arī turpmāk, pat visa valde palika gandrīz tajā pašā sastāvā: **Raitis Pūce, Gunta Vazdiķe, Ieva Beitika, Ilze Jaunzeme, Ilze Jerika, Aldis Ādamsons** (attēlā no kreisās).

Ar biedrību atskaites ziņojumiem un paveiktā darb a prezentācijām var iepazīties LNS mājaslapas sadaļā „Biedrības” attiecīgās biedrības informatīvā teksta beigās. ▲

Zigmārs Ungurs

Foto: Aiva Šilinska, Igors Kurzenkovs, Z. Ungurs

Nākamajā numurā lasiet!

- Par atskaišu / pārvēlēšanu konferencēm Daugavpils, Rēzeknes, Pļaviņu un Rīgas biedrībās
- Par Rīgas biedrības 95 gadu jubilejas saietu

SALIDOJIET, SANĀCIET!

2015. gada 5. jūnijā pl. 17 Rīgas internātvīdusskolas bērniem ar dzirdes traucējumiem

Absolventu salidojums

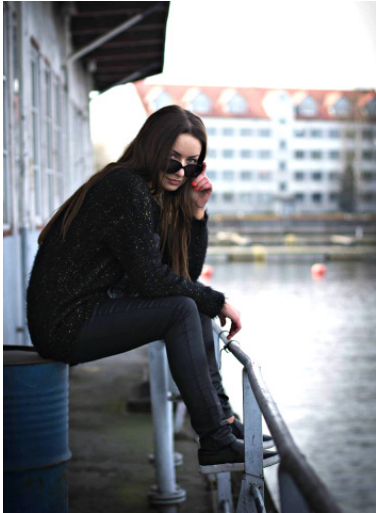
Aicinām un mīļi gaidām savus absolventus, bijušos un esošos skolas darbiniekus uz kopīgu tikšanos skolas svinību zālē!

Lidzi ņemsim fotogrāfijas, atmiņu stāstus un groziņus!

Lūdzam pieteikties līdz 2015. gada 22.maijam.

E-pasts – rivsbadzt@riga.lv, sms – 25609734, tālr. 67181907

„Es mīlu, mīlu, mīlu foto...”

Paulai Kesenfeldei piecdesmit mēneši pagājuši spraiģā darbā un mācībās B. Mageles starptautiskajā fotoskolā. Tagad ir liels gandarījums par sasniegto, kaut arī grūti šķirties no lieliskajiem kursabiedriem grupā.

Par skološanās laiku un aizraušanos

„Man tagad mazliet skumīgi, jo kopā ar kursabiedriem aizvadīts tik foršs laiks. Nespēju noticēt, ka tas tik ātri beidzies. Laikam jau tāpēc, ka bija daudz darāmā divās skolās – Rīgas Amatniecības vidusskolā (RAV) un fotoskolā. No rīta devos uz pirmo skolu un vakaros uz otro.

Par fotoskolu teikšu – man ļoti patika tur mācīties, jo tā mums, studentiem, sniedza ne tikai daudz zināšanu lekcijās izvēlētajā jomā, bet arī lielu pieredzi savu darbu veidošanā. Fotoskola mums piedāvāja dažādas radošas iespējas sava acinājuma attīstībai daudzveidīgos pasākumos. Mācoties es skaidri sapratu – man ļoti patīk šis process – fotografēt, kas nozīmē iespēju tvert mirklus, kas gaist tik ātri.

Tagad man rokās ir sakarīgs papīrītis – Latvijas Izglītības ministrijas Profesionālās kvalifikācijas apliecība, kurā man piešķirta kvalifikācija atbilstoši otrajam līmenim profesijā – fotogrāfs. Šādu apliecību Latvijā izsniedz tikai Birutas Mageles stilistu skola.

Šos kursus iesaku apmeklēt tiem, kas grib nopietni nodarboties ar fotografēšanu, jo tie ir visietilpīgākie pēc informācijas

apjoma un iegūtajām zināšanām, turklāt to nobeigumā izsniedz oficiālu dokumentu ar fotogrāfa kvalifikācijas apliecinājumu.”

Fotoskola gatavo fotogrāfus no pašiem pamatiem. Apmācību ilgums ir 15 mēneši, un jaunieši tajās var mācīties jau pēc 9. klases beigšanas. Apmācību laikā skolēniem ir pieejama fotostudija un digitālais fotoaparāts. Lielākais apmācību pluss – visa kursa garumā nodarbības vada kvalificēti fotogrāfi – katrs par konkrēto tēmu, kurā pats ir stiprs. Apmācības notiek 3 reizes nedēļā vakaros no pl. 18 līdz 21. Kurša beigās jānoliek ieskaite, jāsavatavo un jāaizstāv kursadarbs.

Paulas trīskāršā mīlestība

„Mana diplomdarba tēma bija „Krāsainie sapņi”, saka Paula un atzīstas mīlestībā: „Es mīlu, mīlu, mīlu fotografēšanu. Fotografija ir kā mirklī sastindzis mazs stāsts. Un varu tikai piekrist savam mīļākajam teicienam: „Dari to, ko tu mīli, un mīli to, ko tu dari, – un tev nekad mūžā vairs nebūs jāstrādā.” Un vai tad tā nav?

Katrs kompliments man palīdz visu darīt vēl labāk. Izglītība man arī ir vērtība. Kas ir izglītība? Vai diploms? Nē, man izglītība ir zināšanu ieguves process, un tas ir ārkārtīgi svarīgs. Man līdz vasarai vēl jābeidz arī RAV, tāpēc tagad tur nopietni gatavojos diplomdarba aizstāvēšanai.

Ikvienam novēlu atrast savas dzīves svarīgākās vērtības, jo bez tām nav iespējams uzstādīt pašus galvenos mērķus! Mēs nedrīkstam aizmirst ļoti svarīgu lietu – nedzirdīgie VAR un viņiem IR jāiet uz priekšu, kaut arī, lai sasniegtu savus mērķus, ļoti, ļoti jācenšas.

Liels, liels paldies maniem vecākiem par atbalstu manā ceļā uz savu mērķu sasniegšanu!

Interesenti Paulas darbus var apskatīt: <http://www.draugiem.lv/fotogrfe-paula/> <https://www.facebook.com/pages/Paula-Kesenfelde-photography/654254918005123?ref=hl> ▲

Sagatavoja: LNS Informācija centrs
Foto: no P. Kesenfeldes facebook

Diskriminē nedzirdīgos

Latvijas Nedzirdīgo sporta federācija (LNSF) iesniegusi prasību LR Administratīvā rajona tiesā, un ir ierosināta tiesas

lieta, kurā LNSF tiesāsies ne vairāk, ne mazāk kā ar pašu valdību jeb Ministru Kabinētu (MK). Lai skaidrotu sabiedrībai situāciju, uzaicinājām uz sarunu LNSF prezidentu Vari Strazdiņu. Lasiet šeit viņa sniegto skaidrojumu!

Lietas būtība – skaidra nevienlīdzība

Prasībā ir runa par mūsu sportistiem, kas centās un cītīgi trenējās pirms 22. Nedzirdīgo vasaras olimpiskajām spēlēm Bulgārijas galvaspilsētā Sofijā 2013. gadā.

Pirmā vieta šoreiz nesanāca, bet **trešo vietu Māris Grēniņš tomēr ieguva**. Tāpēc gaidījām, ka saskaņā ar Likumu prēmija par šo sasniegumu no MK būs! (Ar MK noteikumiem par augstiem sasniegumiem sportā var iepazīties internetā: <http://likumi.lv/doc.php?id=242466>)

Valsts par sasniegumiem dzirdīgo olimpiādē 2012. gadā Londonā 3. vietas ieguvējiem Mārtiņam Pļaviņam/Jānim Šmēdiņam katram piešķīra 27 000 latu – tik, cik paredzēja likums, un arī paraolimpisko spēļu 2. vietas ieguvējs Aigars Apinis par diska mešanu saņēma maksimāli paredzēto summu. Visiem, kam tas bija paredzēts nolikumā, piešķīra 100% no paredzētās summas, bet mums tikai 20%.

LNSF Valde par to vairākas reizes sprieda un uzskata, kā tā ir skaidri saskatāma nevienlīdzība un nedzirdīgo sportistu diskriminācija. Nolēmām neklusēt un izmantot likumdošanā paredzētās tiesības.

Var piešķirt, var nepiešķirt?!

MK Noteikumos par prēmijām teikts, ka MK „...var piešķirt ...”. To katrs var grozīt, kā grib. Ja var piešķirt, var nepiešķirt, rodas jautājums – kāpēc tādi noteikumi vispār vajadzīgi?

Ministru kabinets uzskata, ka Latvijas Nacionālās sporta padomes (kas apstiprina prēmijas) sastāvā ir iekļauta biedrības „Latvijas Paralimpiskā komiteja” prezidente Daiga Dadzīte, tāpēc var uzskatīt, ka komitejā no invalīdu puses bija pārstāvēta un Dadzīte aizstāvēja arī mūsu intereses. Bet es šo sievieti diezgan labi pazīstu un varu apgalvot, ka viņa par mums neiestājas.

Pēc manām domām, visa šī situācija ir LNSF sportistu simtprocentīgi vistīrākā diskriminācija. MK atbildē teikts, ka Grēniņam esot bijusi maza konkurence, konkrētajā finālskrējienā piedalījušies tikai 5 sportisti... Tās ir muļķības! MK piemin tikai finālskrējiena dalībniekus, bet kur tad paliek ceturtdaļfināli, pusfināli? Tie ir tendenciozi sagrozīti fakti!

Faktiski strīds ir tikai par Māri Grēniņu, par pārējiem mūsējiem es neko nesaku, viņiem konkurence tiešām bija maza, lai gan ieguva piekto, sesto vietu. Bet arī viņus sākumā iekļāvām prēmiju pieprasītāju pieteikumā, jo mums ir pienākums savējos atbalstīt.

Tiesas sēde notiks šogad augustā

Administratīvā tiesa no mums gaida pretargumentus, juristam došu faktus, lai sagatavo mūsu skaidrojumu, tad iesniegsim (tiesas sēde ir nozīmēta

sportistus

šogad 17. augustā pl.12 Baldones ielā 1A). Jau iepriekš lūdzām tiesībsarga atzinumu, vai šajā situācijā nedzirdīgie sportisti ir diskriminēti vai nav. Tiesībsargs atbildēja, ka zināmā mērā ir. Bet galavārds pieder tiesai.

Grēniņš par niecīgo prēmiju jūtas ļoti aizvainots, jo visu laiku gāja uz treniņiem, pats maksāja par stadiona izmantošanu un trenerim, šajā laikā viņam par trenēšanos neviens neko nemaksāja.

Savējie ir jāaizstāv

Protams, man kā LNSF vadītājam nav izdevīgi sabojāt attiecības ar valdību un Izglītības un zinātnes ministriju (IZM), jo viņi mums piešķir naudu sacensību organizēšanas nodrošināšanai.

Valdē par to spriedām ne reizi vien – nācām kopā vienreiz, otreiz un tad nolēmām, ka savējos aizstāvēt vajag, par viņiem jācinās. Citādi arī turpmāk mūs neņems vērā un diskriminēs.

Jāpiezīmē, ka sākumā vienkārši prasījām no IZM un MK atzinumu, kāpēc citiem piešķir 100% no paredzētajām prēmijām, bet mums tikai 20%, taču atbildi nesaņēmām un vispār neesam saņēmuši vēl līdz šim. Valdības vadītājs toreiz bija Dombrovskis. Un tikai tad, kad valdība mūs noliecināja, nesniedzot atbildi, gājām uz tiesu. Kas mums cits atlika – valdības acīs mēs esam niecības, mūs var neievērot, bet tiesai MK būs spiesta atbildēt.

Kā cīņa ar vēdzirnavām...

Pēc visa šī tagad IZM pārstāvis vairs mani negrib sveicināt. Man ir nepatīkama sajūta, ka cīnāties ar vēdzirnavām. Attiecības sabojātas, un nākamajā gadā droši vien IZM mums arī finansējumu sacensībām samazinās.

Vēl viena lieta – prasību Administratīvajā tiesā iesniedzām LNSF vārdā, bet mūsu prasību noraidīja, jo prasību varot iesniegt tikai privātpersonas. Tā nu bijām spiesti iesniegt prasību kā privātpersonas. Tas nav patīkami, jo mēs cīnāties LNSF vārdā, pildot valdes lēmumus, nevis par savām privātajām interesēm. Labi vismaz, ka mūsu jurists ir goda vīrs, viņš pateica, ka mūsu lietu aizstāvēt viņam nav liels materiālais ieguvums, bet viņš grib pacīnīties par taisnīguma principu.

„Valdības acīs mēs esam niecības...”

Vispār valsts piešķirtā finansējuma sadalījumā invalīdu sporta organizācijām pastāv ļoti subjektīvs moments. 93% aiziet paralimpiešiem, bet nedzirdīgajiem – tikai 7% no visa budžeta.

Šogad kopējā summa, ko valsts piešķir visām invalīdu sporta organizācijām, bija 370 tūkstoši eiro. No šīs summas LNSF saņēma tikai 34 tūkstošus. Esmu jautājis, kāpēc tieši tāds sadalījums, uz kādiem noteikumiem un kritērijiem pamatojas, bet pārliecinošu atbildi nekad neesmu saņēmis.

Tāpēc es domāju: jā, tagad ejam uz tiesu, jo – neatkarīgi no rezultāta galvenais ir sacelt troksni par šo nevienlīdzīgo attieksmi pret nedzirdīgajiem invalīdu sportā. ▲

Uzklausīja: Zigmārs Ungurs

Lauras uzvaras

Vienīgā LNSF cīņas mākslas pārstāve Laura Gaile tieši savā vārdadienā – 18. aprīlī, piedaloties Latvijas Taekwondo kaujas mākslas federācijas atklātajā valsts čempionātā, izcīnīja zelta medaļu par 1. vietu divcīņā (kirugi) un sudraba medaļu par 2. vietu paraugdemonstrējumos (pumse).

Arī vietējais laikraksts „Bauskas Dzīve”, rakstot par šīm sacensībām, piemin Lauru: „Cīņas šogad bija aizraujošākas nekā iepriekš, jo spēkā stājušies jauni noteikumi, kas ļauj piešķirt vairāk punktu par sarežģī-

tiem paņēmieniem. Uzvaru divcīņā guva Laura Gaile, kuras dzimtā puse ir Īslīces pagasts. Sportiste trenējas Rīgas klubā «Sports Pro», viņai ir otrā vieta formālo kompleksu izpildē.”

Jau 25. aprīlī Laura piedalījās Mārupes taekwondo kausa izcīņā. Viņai tur bija 2 cīņas, kuru rezultāts ir iegūtā 2. vieta divcīņā svāra kategorijā līdz 57 kg.

Laura uzskata, ka viņai tagad nopietni jāgatavojas pirmajam Eiropas Nedzirdīgo austrumu cīņu mākslas čempionātam, kas notiks Armēnijā 26. – 31. oktobrī. Vasarā viņa nolēmusi trenēties katru dienu, bet no septembra līdz oktobrim trenēsies divos sporta klubos „Sports Pro” un „HADL”, lai labi sagatavotos čempionātam.

Ar cīņas mākslu Laura nodarbojas jau 20 gadus, pašlaik trenējas 3 reizes nedēļā. ▲

Teksts: Zigmārs Ungurs
Foto: no Lauras Gailes personiskā arhīva

Peldēšanā trīs jauni rekordi

9. – 10. aprīlī Rīgas 95. vidusskolas peldbaseinā risinājās Rīgas internātvidusskolas bērniem ar dzirdes traucējumiem atklātās starptautiskās sacensības peldēšanā. Tās notiek tradicionāli kopš 1971. gada.

Šogad šajās sacensībās startēja Rīgas un Valmieras skolu bērniem ar dzirdes traucējumiem, Strazdumuižas Neredzīgo bērnu internātvidusskolas, Rīgas 1. speciālā internātpamatskolas, Rīgas 66. un 15. vidusskolas; Viļņas, Kauņas, Klaipešas (Lietuva); Poznaņas (Polija) skolu audzēkņi u. c. komandas.

Šogad sacensībās startēja bērni un jaunieši ar dzirdes, redzes, kustību un intelektuālās attīstības traucējumiem. Kopējais dalībnieku skaits – 83, no tiem 32 meitenes un 51 puisis. Sacensību gaitā noskaidroti uzvarētāji gan komandām, gan individuāli, kā arī kandidāti republiku nedzirdīgo un paraolimpiskajām izlasēm startiem starptautiskajās sacensībās

Individuālajā vērtējumā Rīgas skolas bērniem ar dzirdes traucējumiem peldētāji izcīnīja 10 zelta, 18 sudraba, 15 bronzas medaļas.

Lietuvai tika 7 zelta, 5 sudraba, 6 bronzas. Polijai – 12 zelta, 3 sud-

raba, 1 bronzas medaļa. Valmieras skola – 3 zelta un 1 bronzas medaļa.

Arī stafetēs dominēja Rīgas skola, kuras komandā startēja arī skolas absolvente Zane Embrekte, sasniegto 3 jaunus republikas nedzirdīgo rekordus. Vispirms viņa laboja sev piederošos: 50 m brasā – 38,70; pēc tam 50 m delfinā – 34,57. Tad pārspēja arī Maritas Leitlovas 32 gadus veco rekordu 100 m brasā – no 1.28 uz 1.27,18 – tikai par 2 simtdaļām. Paldies Zanei par atbalstu skolas komandai! Apsveicam!

Sacensības risinājās pozitīva emocionālā gaisotnē ar teicamu tiesnešu darbību, labi iekārtotā sporta bāzē. Izmitināšana un ēdināšana – kvalitatīvā līmenī. Skolēnu sportiskā sagatavotība, uzvedība un attieksme pret sacensībām laba. Paldies visiem! ▲

Jevgeņijs Puhovs, sacensību galvenais tiesnesis

Pasākumi biedrībās jūnijā

RĪGĀ

- 3., 10.06 pl. 16 Laikrakstu un žurnālu apskats (Rītausmā)
 5., 12., 19., 26.06 pl. 11 Nūjošana (Elvīras ielā 19)
 17.06 pl. 16 Tradīciju pasākums „Līgo – Vasaras saulgrieži” (Rītausmā)

JELGAVĀ

- 2., 19.06 pl. 17 Laikrakstu un žurnālu apskats (Sarmas ielā 4)
 20.06 pl. 16 Tradīciju pasākums „Līgo”

PLAVINĀS

- 5., 12.06 pl. 12 Informācijas diena
 9.06 pl. 12 Avižu koplasišana
 16.06 pl. 12 Radošais darbs
 20.06 pl. 12 Tematiskais pasākums

LĪVĀNOS

- 8.06 pl. 10 Informācijas diena

VALMIERĀ

- 4.06 pl. 14 Pārrunas: Derīgi padomi mājas tīrīšanai
 7., 14., 21.06 pl. 13 Dejošana
 11.06 pl. 14 Laikrakstu apskats
 17.06 pl. 12 Kolektīva apmeklējums: Iesim pa Sajūtu taku
 18.06 pl. Žurnāla „Ieva” apskats
 20.06 pl. 11 Kolektīva apmeklējums „Ar gardu muti Valmiermuižā”
 27.06 pl. 8 Kolektīva izbraukums uz festivālu Alūksnē
 30.06 pl. 14 Informācija par nedzirdīgo dzīvi

LIEPĀJĀ

2. 06 pl. 12 Jaunumi sociālajā jomā
 2. 06 pl. 13 Laikrakstu un žurnālu apskats
 9., 16., 30.06 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats
 9.06 pl. 13 Informācija par nedzirdīgo dzīvi.
 10., 11., 18., 19 pl. 17. 30 IK „Liedags” – dejoj!
 14.06. pl. 11 Pārgājiens: Pretī vasarai
 6 pl. 12 Laikrakstu un žurnālu apskats
 16.06. pl. 13 „Nāc nākdama, Līgo diena”
 27.06 pl. 11 Kopā uz skaisto Alūksni!

ALŪKSNĒ

- 1.06 pl. 12 Pārrunas
 12.06 pl. 12 Informācija
 25.06 pl. 12 Medicīniskā informācija
 19.06 pl. 12 Tematiskais vakars „Ielīgosim Jāņus ar jāņuzālēm”

SMILTENĒ

- 4.06 pl. 12 Laikrakstu apskats
 11.06 pl. 12 Informācijas diena
 20.06 pl. 12 Tematiskais vakars „Līgo! Līgo!”
 29.06 pl. 12 Nedzirdīgo ziņas

RĒZEKĒ

- 2., 30.06 pl. 12 Informācija
 4.06 pl. 12 IK „Vissija”
 5.06 pl. 13 Bērnišās svētki
 9.06 pl. 12 Sociālo prasmju darbnīca „Mēs - varam!”

- 16.06 pl. 12 Informācijas diena

- 18.06 pl. 11 IK „Saimniecīte”:
 „Vasaras pikniks”

- 23., 24., 25.06 pl. 23 IK „Junior”, tradīciju pasākums „Līgo” (pulcēšanās viesu mājā „Cirmas ezerkrasts” pl.12)
 27.06 pl. 8 Uz festivālu Alūksnē

DAUGAVPILĪ

- 2., 4., 9., 11., 16.06 pl. 13 Laikrakstu un žurnālu apskats

- 2.06 pl. 14.30 Bērnu zīmējumu konkurss

- 4., 11., 18.06 pl. 16 Dejošana

- 9.06 pl. 14.30 Pārrunas par nedzirdīgo dzīvi

- 16.06 pl. 14.30 IK „Neziniši”

- 19.06 pl. 13 Tradīciju pasākums „Jāņu dienas ielīgošana”

- 27.06 pl. 13 Uz festivālu Alūksnē

VENTSPILĪ

- 2.06 pl. 11 Laikrakstu un žurnālu apskats

- 6.06 pl. 15 Informācija

- 6., 13., 20.06 pl. 17 IK „Veselība”

- 13.06 pl. 12 Psiholoģija sadzīvē

- 16., 30.06 pl. 11 Informācija

- 20.06 pl. 15 Spēles „Prāta mīklas”

- 23.06 pl. 20 Tematiskais pasākums „Līgo”

- 27.06 pl. 5 Mākslinieciskā pašdarbība Alūksnē

Mīli sveicam!

Dārgie maija gaviļnieki! Šoreiz par sveicienu jums dzimšanas dienā mums jāsaka tā: labāk vēlāk nekā nekad. Lai netrūkst jums ne saules, ne savu mīļo un tuvo biedru siltuma un sirsniņas.

85

16.05 ANTOŅINA REINHOLDE, Rīgas

80

24.05 EDGARS BURKĒVIČS, Kuldīgas

28.05 BRONISLAVA BATKOVSKA, Daugavpils

75

27.05 FELICIJA EZERIŅA, Pļaviņas

70

3.05 LUDMILA SOSTAVKINA, Rīgas

10.05 AIVARS ŅEIRIS, Rīgas

65

1.05 ANNA MAĻCEVA, Rīgas

6.05 ALEKSANDRS ANDREJENKO, Rīgas

14.05 NIKOLAJS PETROVS, Rīgas

23.05 JĀNIS LŪSIS, Rīgas

25.05 MĀRĪTE OSTVALDE, Liepājas

60

20.05 ANITA MIEŽĪTE, Rīgas

30.05 TATJANA MURIGINA, Rīgas

55

5.05 INGUNA ČAUNA, Rīgas

17.05 JURIS ŠMITS, Rīgas

18.05 SVETLANA GĀRNE, Kuldīgas

25.05 JEVGENIJS SMIRNOVS, Rīgas

50

1.05 JĀNIS JANBERGS, Rīgas

7.05 INESE ZAKE, Rīgas

15.05 IEVA RUSULE, Rīgas

17.05 ŽANNA OĻHOVSKA, Rīgas

24.05 VALDIS SALA, Rīgas biedrība

KULDĪGĀ

2., 9., 16.06 pl. 12 Rokdarbi

3.06 pl. 12 Informācijas diena

6.06 pl. 12 Pārgājiens uz strausu audzētavu

10., 17.06 pl. 10 Informācijas diena

23., 24.06 Līgo vakars

27.06 pl. 12 Pašdarbnieku uzstāšanās festivālā

Atvadu vārdi Ēvaldam Klušam

1937. 25. 06 –
2015. 23. 04

Ēvalds uzauga 5 bērnu ģimenē Murmastienas pagastā. 11 gadu vecumā nokļuva Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātskolā, kur apguva arī amatu. Pēc skolas beigšanas iestājās darbā par kurpnieku Rīgas mācību/ražošanas uzņēmumā, kur aizvadīja 42 gadus.

No daudzām fotogrāfijām noprotams, ka viņš bijis arī aktīvs sportists – spēlējis volejbolu, daudz slēpojis, no-

darbojies ar orientēšanos, aizrāvēis ar novusu un daudz fotografējis.

Īpašs stāsts ir par šahu, dambreti un klubu ŠaDa, kurā darbojies. Braucis uz starptautiskām sacensībām.

Īpaši notikumi dzīvē – laulības ar Agritu (kopā nodzīvoti 53 labi un satīcīgi gadi), jaunais dzīvoklis, dēla Ulda piedzimšana... Šķiet, dzīve ritējusi mierīgi līdz pat Ulda traģiskajai aiziešanai. Tās sāpes – zaudēt vienīgo dēlu nav izstāstāmas.

Bija jau pēc tam arī labi notikumi, piemēram, radu meitenes Līgas nākšana pasaulē. Ēvalds bija viņai kā visforšākais vectēvs, oficiāli – arī krusttēvs. Viņš daudz līdzēja krustmeitas Sanitas ģime-

nei pēc viņas vecāku aiziešanas. Viņam patika un veicās visi lauku darbi.

Kluss, mierīgs, bet arī ļoti kārtīgs un precīzs. Burvīgs cilvēks kompānijās, ļoti labi dejoja (jaunībā arī nedzirdīgo tautas deju kolektīvā). Viņam patika visādi tehniski jaunumi – gan ar mašīnu iemācījās braukt, gan bildes taisīja, gan ar mobilo tālruni nēmas.

Viņš bija ļoti godprātīgs, ar pienākumu un cieņu pret ģimeni, darbu, kolēģiem, draugiem. Tagad visiem, kas viņu pazina, viņa ļoti pietrūkst, bet tāda ir dzīve... Vien atliek pateikties Dievam par to laiku, kas bija ar viņu kopā dots.

Par Ēvaldu Klušu savās atmiņās dalījās viņa krustmeita Sanita Zute